

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Vliv studia čínských znaků *handža* na osvojení si korejského
jazyka**

The importance of learning Hanja characters for better acquisition of
the Korean language

Olomouc 2024 Kristina Folvarčná

Vedoucí práce: Petra Lee, MA

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Vliv studia čínských znaků *handža* na osvojení si korejského jazyka“ vypracovala samostatně a řádně uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne: 08. 05. 2024

Kristina Folvarčná

Anotace

Název práce:	Vliv studia čínských znaků <i>handža</i> na osvojení si korejského jazyka
Autor:	Kristina Folvarčná
Vedoucí práce:	Petra Lee, MA
Počet stran:	66
Počet znaků:	79 016
Počet použitých zdrojů:	41

Klíčová slova:

Korea, *handža*, čínské znaky, vývoj písma, vliv Číny na korejštinu, *hangŭl*, studium korejštiny

Cílem práce je prozkoumat a zdůvodnit užitečnost a praktičnost studia písma *handža* pro akvizici jazyka cizinci. Práce nejdříve přiblíží historický kontext a vliv Číny na dnešní lexikologii a morfologii korejštiny a všeobecnou historii písma na Korejském poloostrově. Dále se práce zaměří na reálné využití *handži* v běžném životě v dnešní době a na srovnání výuky *handži* pro rodilé mluvčí korejštiny a studenty korejštiny. Praktická část představuje dotazníkové šetření mezi českými a slovenskými studenty korejštiny, které hodnotí jejich zkušenosti s výukou *handži*, její vnímanou užitečnost a přínos pro osvojení korejského jazyka. Na základě zjištěných dat jsou vyvozeny podněty pro efektivnější začlenění *handži* do jazykových kurzů včetně vytvoření návrhu učebnice.

Annotation

Title:	The importance of learning Hanja characters for better acquisition of the Korean language
Author:	Kristina Folvarčná
Supervisor:	Petra Lee, MA
Number of pages:	66
Number of characters:	79 016
Number of used resources:	41
Keywords:	Korea, Hanja, Chinese characters, history of writing scripts, China's influence on the Korean language, Hangeul, studying Korean.

The aim of this thesis is to investigate and justify the usefulness and practicality of Hanja script study for language acquisition by foreigners. The thesis will first outline the historical context and influence of China on contemporary Korean lexicology and morphology and the general history of scripts on the Korean peninsula. Next, the thesis will focus on the practical use of Hanja in daily life in contemporary context and a comparison of Hanja teaching for native speakers of Korean and learners of Korean. The practical part introduces a questionnaire survey conducted among Czech and Slovak students of Korean to evaluate their experiences with Hanja education, its perceived usefulness and contribution to Korean language acquisition. Based on the data, suggestions for more effective integration of Hanja into language courses are made, including the development of a textbook proposal.

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala zejména mé vedoucí práce, Petře Lee, MA, za její odborné a vstřícné vedení, cenné rady, trpělivost, ochotu a čas, který mi během vypracovávání této bakalářské práce věnovala. Dále bych ráda poděkovala rodině a přátelům za veškerou podporu a zpětnou vazbu.

Obsah

Obsah	6
Seznam obrázků	8
Seznam grafů	9
Seznam tabulek	10
Ediční poznámka	11
Úvod	12
1. Historický kontext	13
1.1 Čínské písmo	14
1.2 Vývoj zápisu korejštiny	15
1.3 Purifikační hnutí v Jižní Koreji	17
2. Lingvistický kontext	19
2.1 Typologie čínštiny a čínského písma	19
2.2 Typologie korejštiny a korejského písma	19
2.3 Problematika čínského písma v korejštině	20
2.4 Lexikologie korejštiny	21
2.5 Korejská slovní zásoba, <i>kojuŏ</i>	22
2.6 Sinokorejská slovní zásoba, <i>handžaŏ</i>	23
3. <i>Handža</i> v kontextu dnešní doby	25
3.1 Význam <i>handži</i> v korejském vzdělávání	25
3.2 <i>Handža</i> v každodenním životě	28
4. Výuka <i>handži</i> a sinokorejské slovní zásoby	29
4.1 Studium <i>handži</i> Korejci	29
4.2 Studium <i>handži</i> cizinci	30
4.3 Přístupy ke tvorbě učebnic pro studium <i>handži</i>	31
4.4 Výuka korejštiny pro cizince s pomocí <i>handži</i>	32
4.5 Návrh příručky pro studium <i>handži</i>	33
5. Metodologie	34
5.1 Účastníci	34
5.2 Sestavení dotazníku	34
5.3 Cíle výzkumu	35
6. Vyhodnocení dotazníků	36
6.1 Základní informace	36
6.2 Vnímání <i>handži</i> ve spojitosti se sinokorejskými slovy	38
6.3 Poptávka studentů po výuce <i>handži</i>	40

6.4	Praktická část dotazníku	45
6.5	Vyhodnocení cílů výzkumu.....	47
6.6	Reflexe.....	48
	Závěr	50
	Bibliografie	51
	Literatura.....	51
	Seznam příloh	56

Seznam obrázků

Obrázek 1: Sedžong Sillok, 30. den dvanáctého měsíce 25. roku vlády (1443) 57

Obrázek 2: Návrh učebnice..... 65

Seznam grafů

Graf 1: Počet znaků handža odpovídajících jedné slabice hangŭlu (1-50).....	26
Graf 2: Lexikální graf slabiky „čöng“ bez handži	32
Graf 3: Lexikální grafy různých znaků handži pro slabiku „čöng“	33
Graf 4: Jak dlouho se aktivně učíte korejštinu?	36
Graf 5: Učil/a jste se někdy handžu (v rámci studia / kurz / aktivní samostudium)?	37
Graf 6: Jak ovlivnila výuka handži vaši znalost korejštiny?	40
Graf 7: Ve kterém ročníku si myslíte, že je nejlepší začít s výukou handži?	41
Graf 8 Co je podle vás nutné se učit při studiu handži?	42
Graf 9 Jakou metodu učení považujete za vhodnou pro studium?	42
Graf 10 Kolik 90minutových hodin týdně považujete za vhodné pro výuku handži? ...	43
Graf 11: Kolik znaků handža by se mělo učit během jedné lekce (90 minut)?	43
Graf 12: Kolik znaků by se mělo učit během jednoho semestru (12 týdnů)?.....	43
Graf 13: Dotazník praktická část –pracoviště.....	46
Graf 14: Dotazník praktická část – tramvaj	46

Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní informace – studium	36
Tabulka 2: Kontingenční tabulka délky studia handži a korejštiny	37
Tabulka 3: Vnímání handži.....	38
Tabulka 4: Myslíte si, že by měla být výuka handži zařazena do programu studia korejštiny?.....	41
Tabulka 5: Měl/a jste někdy pocit, že by se vám hodila větší znalost, co se týče handži?	44
Tabulka 6: Důvody pro volbu „Nikdy jsem neměl/a takový pocit“	44
Tabulka 7: Výsledky praktické části.....	45

Ediční poznámka

V této bakalářské práci bude pro přepis korejských jmen a názvů použita česká vědecká transkripce korejštiny, tzn. McCune-Reischauerův systém transkripce korejštiny se změnami uzpůsobené české výslovnosti. Takto upravená korejská slova jsou uvedena kurzívou (např. *handža*). Stejně tak i pro přepis čínských názvů bude použita česká transkripce.

Korejská jména jsou v textu uvedena v české vědecké transkripci a následně v seznamu literatury jsou zmíněna včetně formy, ve které se nejčastěji používají v odborných anglicky psaných publikacích nebo ve které jsou zmíněna v publikaci samotné pro jednodušší identifikaci. Jména jsou uváděna ve formátu rodové jméno na prvním a vlastní jméno na druhém místě. Korejské zdroje jsou uváděny v české vědecké transkripci a jsou následovány závorkou s volným překladem do češtiny. Anglické publikace jsou ponechány v originálním znění pro lepší přehlednost. Citace jsou uváděny podle normy ČSN ISO 690.

Pod pojmem Korea, a slov od něj odvozených, je v této práci chápána pouze Korejská republika, tzv. Jižní Korea. Pod pojmem KLDK je v této práci chápána Korejská lidově demokratická republika, tzv. Severní Korea.

Znaky *handža* jsou uváděny pouze s korejským čtením a nejběžnějším překladem podle příkladu:

Př. 漢字 (*handža*; *han* = čínská dynastie Chan; *ča*¹ = písmo; korejské písmo)

¹ Ve slově *handža* dochází k asimilaci uprostřed slova, a proto píšeme „*dža*“. Když znak zapíšeme samostatně, na začátku je „*ča*“.

Úvod

Záměrem této bakalářské práce je zjistit, zda a do jaké míry by se studenti korejského jazyka měli v průběhu svého studia zaměřit také na studium znaků *handža*. *Handža* je korejský název používaný pro původní čínské znaky, které jsou používány dodnes na Korejském poloostrově. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část je rozdělena na několik podkapitol, jež se postupně soustředí na témata podstatná pro lepší pochopení problematiky výzkumné otázky této práce neboli vlivu studia *handža* na osvojení si korejského jazyka. Nejdříve je zmíněn historický kontext se zaměřením na vliv Číny a čínštiny na korejský jazyk a poté i na vznik korejského písma. Druhá kapitola zmiňuje lingvistický kontext pro vysvětlení terminologie a lepší pochopení provázanosti jazyků. Kapitola zároveň přibližuje korejskou lexikologii a snahy o purifikaci jazyka od čínských (sinokorejských) slov.

Třetí kapitola zkoumá výskyt a podstatu *handži* v kontextu dnešní doby. Nabízí náhled do aktuální situace ve výuce *handži* pro korejské studenty a aktuálním diskusím na téma významu studia *handži*. Dále je zaměřena výskyt běžně používaných znaků v každodenním životě jako v restauracích, v literatuře, nebo v rámci „korejské vlny“ (Halju).

Následující kapitola se zabývá prioritně vzděláváním a srovnává přístup ke studiu *handži* korejskými studenty a cizinci studujícími korejštinu. Následně jsou zkoumány učební materiály pro výuku *handži* a jejich pozitiva a negativa.

Praktická část je rozdělena na dva oddíly. V prvním oddílu je pokryt výzkum mezi studenty na téma vlivu studia *handži* pro akvizici jazyka. V druhém oddílu je vytvořen náhled učebnice *handži* pro cizince na základě poznatků nabytých v průběhu tvoření této práce a osobního názoru jejího autora.

1. Historický kontext

V průběhu dějin prošlo přes Korejský poloostrov díky jeho strategické poloze mnoho národů a kultur, které měly nezpochybnitelný vliv na vývoj Koreje. V počátcích se jednalo zejména o Čínu, Mongolsko a později výrazněji Japonsko a v moderních dějinách nelze opomenout také vliv USA a Ruska. Země se vzájemně ovlivňovaly a přejímaly myšlenky o filosofii, literatuře, náboženství, kultuře, názorech na řízení státu a obzvláště o jazyce a písmu.

Prvním státním útvarem na poloostrově byl podle čínských análů v roce 2333 př. n. l. Ko (Starý) Čosön. Zhruba kolem roku 200 př. n. l. se objevili na území poprvé i Číňané. Ze začátku to byli zejména utečenci a vystěhovalci z říše Čchin (221-206 př. n. l.). Podle záznamů se jednalo o uprchlíky z nucených prací na Velké čínské zdi a palácích Čchin Š'-chuang-tiho² (vl. 247-221 př. n. l.). Ve skutečnosti to byli pouze lidé, kteří nesouhlasili s poměry nastolenými novou centralistickou vládou. Později přicházeli Číňané už jako organizovaná koloniální mocnost.³

V období dynastie Chan (206 př. n. l.-220) došlo ke vzniku koloniální správy na území zvaném Nangnang.⁴ Brzy se Číňanům podařilo rozšířit svou vyspělou vládu na velkou část severozápadní Koreje. Z roztroušených kmenů vznikl úřednický stát nezávislý na čínské vládě, ale s čínským úřednictvem a vojskem ve vedení.⁵

Na Korejském poloostrově začala formovat státní zřízení a nastalo období Tří království – Kogurjō, Päkče, Silla (1. stol. př.n.l.-668). V roce 313 n. l. došlo k zániku státu Nangnang. Čína se však nevzdávala a mezi lety 580-614 učinila další expanzi na poloostrov, i když neúspěšně.⁶ V průběhu historie došlo k mnoha dalším invazím ze strany Číny, Mongolska a Japonska. Zejména japonská okupace v letech 1910-1945 měla značný vliv na korejský národ a korejštinu, která byla potlačována na úkor japonštiny.

V průběhu těchto invazí docházelo k potlačování a degradaci korejské kultury a Korejců jako národa. Obzvláště po okupaci Japonskem nastal pro korejský lid problém s národní

² Zakladatel říše Čchin, který byl zároveň prvním císařem v dějinách Číny. Známý je zejména stavbou Velké čínské zdi. Čchin Š'-chuang-ti (秦始皇帝) neboli první císař říše Čchin. 秦 (Čchin = z Čchin), 始 (Š' = první), 皇帝 (chuang-ti = císař).

³ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Jaroslav OLŠA JR. (eds.) *Han Hung-su – otec československé koreanistiky*. Nová vlna, 2013, s. 119-120.

⁴ Nangnang (čín. Lo-lang) byl správní okruh dynastie Chan (206 př.n.l.-220 n.l.), který se nacházel na a v blízkosti dnešního území Koreje zřejmě s centrem okolo dnešního Pchjôngjang mezi lety 108 př.n.l.-313 n.l.

⁵ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Jaroslav OLŠA JR. (eds.) *Han Hung-su – otec československé koreanistiky*. 2013, s. 119-120.

⁶ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, Dějiny států, s. 334-335.

identitou, což vedlo Korejce k upnutí se na všechno „původně korejské“, včetně korejského písma.⁷

1.1 Čínské písmo

Pojem „čínské znakové písmo“ nebo „čínské znaky“ jsou již zažitá pojmy pro grafické symboly, které se používají pro zápis čínského jazyka. Někdy se můžeme setkat i s názvem „čínské hieroglyfické písmo“. Není úplně jisté, kde a kdy čínské písmo vzniklo, ale pravděpodobně se začalo rozvíjet kolem roku 2. tis. př. n. l. z piktogramů. Nejstarší podobu čínského písma dnes lze vidět na kostech a destičkách z želvích krunýřů, které byly v roce 1899 nalezeny na severu provincie Che-nan.⁸ Klasická čínština byla ve východní Asii něco jako latina v Evropě. V Koreji byla nazývána slovem *hanmun*⁹.

Jazyk *hanmun* se zapisuje pomocí znaků *handža* neboli čínských znaků. Čínské písmo je logografické, což znamená, že jeden znak značí zhruba jedno slovo. Znaků je tedy velké množství a je náročné je všechny zaznamenat. Nejvíce původních čínských znaků zaznamenává *Slovník variací čínských znaků*¹⁰ od Tchaj-wanského ministerstva školství, a to 106 230. Znaky byly postupně upravovány, aby byly jednodušší pro použití v dnešní době.¹¹ V roce 2013 vydala Čínská vláda seznam 3 500 nejdůležitějších znaků pro moderní čínštinu.¹²

V současné době přechází čínština od jednoslabičných slov k víceslabičným. Znaky tedy v dnešní době už neoznačují pouze jednoslabičná slova, ale i mnohé morfémy složených nebo odvozených slov. V mnoha případech víceslabičných slov znaky označují i nevýznamové slabiky slov. Zároveň s modernizací znaků v pevninské Číně došlo k výraznému zjednodušení znaků a původní piktografický charakter je znatelný už pouze na několika málo znacích.¹³

⁷ FERKLOVÁ, Blanka; ČÖNG, Jõnu; LEE, Petra a Ilsõng LEE. *Pchãndemik ihu hangugõ kjojugõi sãroun todžõnkwa mosãk: New challenges and perspectives in Korean language education after the pandemic. (Nové výzvy a perspektivy vzdělávání v korejském jazyce po pandemii)* Sõul: Kong & Park, cop. 2023, s. 341-342.

⁸ VOCHALA, Jaromír; NOVÁK, Miroslav a Vladimír PUCEK. *Úvod do čínského, japonského a korejského písma. [Díl] 1, Vznik a vývoj.* 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, s. 9-10.

⁹ 漢文(*Hanmun*; *han* = rod Chan/Han, korejský; *mun* = písmeno/písmo, jazyk) = klasická čínština.

¹⁰ Dictionary of Chinese Character Variants [online].

¹¹ V dnešní době se tradiční čínské znaky stále používají zejména na Tchaj-wanu, v Hong Kongu a v Macau. Zjednodušené znaky se používají v Singapuru a v pevninské Číně.

¹² 国务院关于公布《通用规范汉字表》的通知: Oznámení Státní rady o vyhlášení "Všeobecného standardního seznamu čínských znaků".

¹³ VOCHALA, Jaromír; NOVÁK, Miroslav a Vladimír PUCEK. *Úvod do čínského, japonského a korejského písma*, 1989, s. 35-36.

1.2 Vývoj zápisu korejštiny

Jak bylo zmíněno výše, na počátku se korejština pod vlivem Číny zapisovala čínskými znaky. Hypotézy o tom, že by Korejci kdysi měli i formu vlastního písma, nebyly potvrzeny jasnými důkazy. Čínské znakové písmo se tedy považuje za první zápis korejštiny.

Předpokládá se, že se v Koreji písmo objevilo již v období Ko Čosön zejména vlivem čínského správního okruhu Nangnang. K výraznějšímu užívání došlo obzvláště v období Tři království ve 4.-5. stol., kdy začalo být písmo používáno i jako první forma zápisu korejštiny.¹⁴ Jednalo se však o písmo složité, takže bylo používáno především vzdělanou vrstvou obyvatelstva, což znamenalo zejména aristokracii. Později v období Korjō se to týkalo také vzdělaných obyvatel, zejména pak mužů z vysoce postavených elitních rodin a obyvatel, kteří se připravovali nebo úspěšně složili státní zkoušku *kwagō*¹⁵. Oproti tomu běžný lid byl kvůli náročnosti písma negramotný.¹⁶ Z důvodu výrazné odlišnosti mezi korejštinou a čínštinou byl zápis i různě upravován, aby lépe odpovídal morfologicky odlišné a bohaté korejštině¹⁷.

Zvrat nastal se vznikem *hangŭlu*, který je neodmyslitelně spjat s králem Sedžongem Velikým¹⁸. Ten v roce 1443 navrhl písmo vhodné i pro prosté obyvatelstvo. Důkazem o vzniku je záznam z 12. měsíce 25. roku Sedžongovy vlády (1443) který zní takto:

„Tento měsíc král osobně vytvořil dvacet osm nových písmen vernakulárního písma (ŏnmun¹⁹). Jeho písmena napodobují staré pečetní písmo (kodžŏn²⁰) a jsou rozdělena na počáteční, střední a koncové hlásky. Po jejich spojení tvoří písmeno. Všechny [hlásky] v čínských znacích i v hovorovém jazyce této země mohou být zapsány. Přestože jsou jednoduché a stručné, jsou schopny nekonečných variací a nazývají se 'Systém správných hlásek pro vzdělání lidu.'“^{21, 22}

Anály krále Sedžonga Čanghŏna Velikého, konec svazku sto druhého²³

¹⁴ PUCEK, Vladimír a Marta, BUŠKOVÁ. *Jazyková politika v Koreji*. Praha: Karolinum, 2000, s. 14-15.

¹⁵ *Kwagō* je civilní úřednická zkouška, která se dostala do Koreje v období Korjō.

¹⁶ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA. *Made in Korea*. V Praze: Nová vlna, 2019, s. 153-154.

¹⁷ Viz kapitola 2.3 Problematika čínského písma v korejštině.

¹⁸ Sedžong Veliký byl čtvrtým králem dynastie Čosön. Vládl v letech 1418-1450.

¹⁹ 諺文 (*ŏnmun*; *ŏn* = starý název pro *hangŭl*, *mun* = písmo) = „písmo zapisující prostou, vulgární, lidovou řeč“.

²⁰ 古篆 (*kodžŏn*; *ko* = starý, *čŏn* = pečetní písmo) = staré pečetní písmo.

²¹ *Sedžong sillok*, 30. den 12. měsíce, 25. rok vlády (1443). Jedná se o vlastní překlad autorky.

²² Překlad mírně upraven podle: LEE, Iksop a S. Robert RAMSEY. *The Korean language*, 2000, s. 31.

²³ Viz příloha 1.

Hangŭl je jediným písmem, u kterého je díky sepsání *Hunmin čongŭmu*²⁴ přesně známa doba vzniku, tedy rok 1443. Oficiálně byl *hangŭl* prohlášen za „národní písmo“ v roce 1446.

I přesto, že korejská abeceda *hangŭl* vznikla již v 15. století, *hanmun* si udržel významné postavení až do konce 19. století. To znamená, že velká část historických textů je zachována v tomto zápisu. Jedná se např. o státní kroniky, díla filosofická, náboženská, historická, lékařská, encyklopedie a mnoho dalších odborných spisů. Mimo jiné se jedná i o krásnou literaturu jako beletrie a poezie. Literatura je sice psána čínskými znaky, ale i tak se jedná o nedílnou součást korejské kultury.²⁵ Vzhledem k malému množství lidí schopných *hanmun* číst jsou tato díla postupně překládána do moderní korejštiny.

V roce 1894 během reformy *kabo*²⁶ došlo ke zrušení používání *hanmunu* pro oficiální dokumenty. Veškeré úřední dokumenty musely být zapisovány pomocí *hangŭlu*.²⁷

„Všechny zákony a vyhlášky vycházejí z korejského jazyka a budou buď přeloženy do čínských znaků, nebo budou směsí korejských a čínských znaků.“^{28, 29}

(anály krále Kodžonga, svazek 32, druhý článek z 21. dne 11. lunárního měsíce roku kjesa [1894], zprávy krále Kodžonga č. 1 až 8 dekretu z 503. roku založení Čosönu)

Významnou podporu získal *hangŭl* zejména po vydání *Tongnip sinmun*³⁰ v roce 1896. Tyto noviny byly první, které byly kdy vydávány pouze v *hangŭlu* s doprovodným výtiskem i v angličtině. Kombinace *hangŭlu* a čínských znaků byla reprezentativním způsobem zápisu korejštiny ve formálních dokumentech až do 80. let 20. století.³¹

Po osvobození Koreje započala diskuse na severu i na jihu o tom, zda by mělo dojít k odstranění *handži* a případně do jaké míry. Toto rozhodnutí se výrazně týkalo i školství. Bylo

²⁴ *Hunmin čongŭm* = Systém správných hlásek pro vzdělání lidu.

²⁵ PUCEK, Vladimír a Marta, BUŠKOVÁ. *Jazyková politika v Koreji*, 2000, s. 15.

²⁶ Reformy *kabo* (1894-1896) proběhly v období vlády krále, později císaře Kodžonga (1863-1907). Tyto reformy započaly první fázi modernizace a formování moderního korejského národa.

²⁷ PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*. 2. vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2013, s. 3.

²⁸ Kukkagirowŏn. 2021. 법률·칙령은 모두 국문(國文)을 기본으로 하고 한문(漢文)으로 번역을 붙이거나 혹은 국한문(國漢文)을 혼용한다. (Korejský národní archiv. 2021. Článek 14 reformy *kabo* o používání korejského jazyka v zákonech a vyhláškách).

²⁹ Článek 14. královského dekretu krále Kodžonga. (法律, 勅令, 總以國文爲本, 漢文附譯, 或混用國漢文) Jedná se o vlastní překlad autorky.

³⁰ *Tongnip sinmun* neboli Nezávislé noviny. První vydání 7. 4. 1896.

³¹ CHO, Sungdai and John WHITMAN, eds. *The Cambridge Handbook of Korean Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022, s. 862-865.

třeba se zabývat otázkou rozsahu výuky těchto znaků ve školách – tedy kolik znaků je potřeba a mělo by být povinně vyučováno.³²

Od roku 1948 zavedla jihokorejská vláda politiku používání pouze *hangŭlu* pro veřejnou dokumentaci. Prezident I Süngman vyhlásil zákon číslo 6³³, který prohlašuje *hangŭl* jako jediný možný zápis veřejné dokumentace. Čínské znaky mohou být použity pouze paralelně pro zpřesnění významu. I přes tento zákon smíšený zápis přetrvával jako dominantní druh zápisu v privátním sektoru a akademických pracích až do pozdních 80. let 20. století. Mimo jiné bylo významným důvodem pro změnu v 90. letech 20. století zavedení technologií jako jsou počítače do běžného života. *Hangŭl* je pro psaní na počítači mnohem pohodlnější než čínské znaky, takže i toto byl jeden z důvodů pro razantní přechod na *hangŭl* i v akademických pracích a dalších formálních dokumentech.³⁴

Diskuse na toto téma přetrvávají i do dnešní doby. Například článek 14 (Příprava a hodnocení úředních dokumentů atd.) základního korejského jazykového zákona uvádí, že veřejné instituce (apod.) musí psát úřední dokumenty (apod.) v termínech a větách, které jsou snadno srozumitelné široké veřejnosti, a jsou psány v korejštině v souladu s jazykovými normami. Ale v případech předepsaných prezidentským dekretem mohou být v závorkách použity čínské znaky nebo jiné cizí znaky.³⁵ Lze tedy vyvodit, že používání čínských znaků je v dnešní době sice výrazně omezeno, ale stále je možné na ně v odborných publikacích poměrně běžně narazit. Obzvláště vzhledem k faktu, že 99 % odborných termínů pochází z čínštiny, stále přetrvává názor, že výuka čínských znaků by měla být povinná.³⁶

1.3 Purifikační hnutí v Jižní Koreji

V průběhu vývoje existovaly snahy o očištění jazyka od vlivů okolních zemí. Zejména v a po období japonské okupace³⁷ byly tyto snahy nejvýraznější. V tomto období bylo prioritou nahrazení veškerých japanismů a docházelo i k diskusím ohledně nutnosti výuky čínských znaků a jejich užívání v písemnictví. V KLR se purifikační hnutí rozmohlo ve značném

³² PUCEK, Vladimír. Gramatika korejského jazyka. 3. vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. 2021, s. 19.

³³ Zákon byl vydán v platnost 9. října 1948.

³⁴ CHO, Sungdai and John WHITMAN, eds. *The Cambridge Handbook of Korean Linguistics*. 2022, s. 866–871.

³⁵ Tähanminguk põpčöčchö. 2022. *Kugö kibonböp [pöpnjul če 18761 ho, 2022. 1. 18., ilbugädžöng] če 14 čö (kongmunsödŭngüi čaksöng • pchjöngga)*. (Ministerstvo vládní legislativy Korejské republiky. 2022. Článek 14 (Příprava a hodnocení úředních dokumentů atd.) rámcového zákona o korejském jazyce [zákon č. 18761, 18. ledna 2022, částečně pozměněn]).

³⁶ CHO, Sungdai a John WHITMAN, eds. *The Cambridge Handbook of Korean Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022, s. 867.

³⁷ V letech 1910-1945.

rozsahu v polovině 60. let a snahy o vytvoření „čistého jazyka“ probíhají dodnes. Hlavním cílem je zbavit se všech japanismů a sinokorejské výrazy omezit na minimum. Neboli pokud pro slovo existuje jak sinokorejský, tak korejský výraz, zůstane pouze korejský. Dále probíhá snaha o to, aby sinokorejské výrazy nebyly chápány jako „vyšší, nebo formálnější korejština“. Hlavním cílem tohoto přístupu byla snaha o zrušení „kultu Číny“.³⁸

Oproti KLDR se snahy o purifikaci jazyka v Jižní Koreji plně rozvinuly až v 70. letech, tedy zhruba o 10 let později než v KLDR. Přístup byl podobný, ale přesto vzniklo mnoho situací, kdy některá slova byla Korejskou republikou určena jako podstatná, a proto ponechána, přestože v KLDR byla brána jako nahraditelná.³⁹ Tímto docházelo a dochází ke stále se zvětšujícím rozdílům mezi korejštinou obou částí Korejského poloostrova.

Pro průběh purifikace měla Korea ustanovená tři hlavní pravidla, tedy používání slov krásných (*koun mal*), výstižných (*parŭn mal*) a lehce srozumitelných (*sŭun mal*)⁴⁰. Zároveň probíhaly snahy o odstranění zejména japanismů proniklých do korejštiny za období okupace. Dalšími cíli byly pokusy o zpomalení pronikání dalších cizích jazyků, obzvláště angličtiny, do korejštiny a také odstraňování různých dialektismů apod. Purifikační hnutí je sice i v Jižní Koreji motivováno značným vlasteneckým a nacionalistickým přístupem, ale neprojevuje se v něm ideologický a politický podtext, který je typický pro stejné hnutí v KLDR.⁴¹

³⁸ PUCEK, Vladimír. *Gramatika korejského jazyka*, 2021, s. 16.

³⁹ PUCEK, Vladimír a Marta, BUŠKOVÁ. *Jazyková politika v Koreji*, 2000, s. 245-264.

⁴⁰ Slova krásná (고운 말), výstižná (바른 말) a lehce srozumitelná (쉬운 말).

⁴¹ PUCEK, Vladimír a Marta, BUŠKOVÁ. *Jazyková politika v Koreji*, 2000, s. 257-258.

2. Lingvistický kontext

Pro adekvátní porozumění problematice, zda je nutné studium čínských znaků pro efektivní osvojení si korejského jazyka, je nezbytné uchopit rozdíly mezi oběma jazyky. Následující kapitola systematicky analyzuje jak čínštinu, tak korejštinu z lingvistické perspektivy, přičemž klade důraz na jejich vzájemné odlišnosti. Dále se kapitola zaměřuje na vlivy čínštiny na korejské lexikum a podrobně rozebírá zápis korejštiny před implementací písma *hangŭl*.

2.1 Typologie čínštiny a čínského písma

Čínština se genealogicky řadí mezi jazyky tibetočínské společně například s tibetštinou, barnštinou a drobnými himalájskými jazyky. Z typologického hlediska se označuje jako jazyk polysyntetický (některými lingvisty je označován i jako izolační), takže v čínštině jsou mluvnické vztahy určené pořádkem slov a gramatické funkce pomocnými slovy. Jedná se o zdaleka nejrozšířenější jazyk na světě. Původně byla čínština jazykem výrazně amorfním, či izolačním, ale s postupným vývojem se v moderní čínštině uplatňuje i aglutinace.⁴² Slovosled čínštiny se navíc řídí vzorem S-P-O (subjekt-predikát-objekt).

Čínské písmo se dnes označuje jako ideografické, logografické či logomorfemografické. Písmo bylo postupně převzato mnoha národy jihovýchodní Asie (Japonsko, Korea, Vietnam). Tento druh písma pro čínštinu fungoval proto, že slovní zásoba se povětšinou skládala z jednoslabičných slov. Počet takovýchto slov je ale značně omezený, takže s vývojem jazyka a potřebou vytvořit nová slova došlo k tomu, že jeden znak má většinou více významů. Dalším způsobem oddělení slov je využití významotvorných tónů pro stejně znějící slova. Tyto tóny jsou v současné čínštině čtyři.

2.2 Typologie korejštiny a korejského písma

Původ korejštiny není dodnes jasně znám. Existují dvě hlavní teorie o původu. Jednou je zařazení k altajským jazykům, ale druhá teorie chápe korejštinu, vzhledem k nedostatku srovnávacích záznamů o vývoji, jako jazyk izolovaný.

Typologicky se korejština řadí mezi jazyky aglutinační (lat. *agglutinare* znamená přilepovat). To znamená, že se v jazyce vyskytuje velké množství gramatických morfémů, které

⁴² ČERNÝ, Jirí. *Úvod do studia jazyka*. Olomouc: Rubico, 1998, s. 52-62.

se postupně řadí, tzv. přilepují, za kořen slova (afixy, koncovky, pomocná slovesa).⁴³ Slovosled korejštiny se řídí vzorem S-O-P (subjekt-objekt-predikát).

Korejské písmo neboli *hangül* je hlásková abeceda, kterou společně s učenci vymyslel a sepsal král Sedžong Veliký v roce 1443.⁴⁴ Písmo se skládalo původně z 28 grafémů, ale v současnosti se používá pouze 24 grafémů – 10 pro samohlásky a 14 pro souhlásky. Základní pravidla jsou sepsána ve spisu *Hunmin čöngüm* („Systém správných hlásek pro vzdělání lidu“).

2.3 Problematika čínského písma v korejštině

Jak bylo zmíněno výše, korejština a čínština jsou dva velmi odlišné jazyky. Zápis korejštiny pomocí *handži* je poněkud nešikovný a hlavně nepraktický. Jazyky se liší nejen typologií (korejština aglutinační a čínština izolační), ale i slovosledem (korejština SOP a čínština SPO) a obzvláště fonetickým a gramatickým systémem. Korejština jako aglutinační jazyk funguje výrazně na bázi afixů, takže její přesný zápis pomocí čínských znaků, které jsou vhodné pro izolující jazyk jako je čínština, je nepraktický. Kvůli těmto rozdílům se brzy objevily snahy Korejců o úpravu *handži* tak, aby odpovídala lépe korejštině. Následně došlo ke vzniku několika způsobů zápisu.

Dalším důvodem pro vytvoření jiného zápisu byla skutečnost, že texty v *hanmunu* byly pro Korejce většinou těžce pochopitelné a všeobecně náročné na čtení. Proto byl často *hanmun* míchán dohromady s *idu* a syntaktickými pravidly korejštiny. Docházelo i ke spojování sinokorejských slov a korejských přípon ve formě písma zvané *kugjöl*.⁴⁵

Došlo tak ke vzniku několika způsobů zápisu korejštiny s využitím upravených čínských znaků. Prvopočátky těchto snah lze nalézt například v textu na stéle⁴⁶ krále Kogurja Kwanggäthoa⁴⁷ z roku 414. Dalším příkladem může být hraniční kámen na hoře Pukhansan, který byl vztyčen v roce 536 Sillským králem Činhügem⁴⁸. Termín *idu* bývá chápán jako nadřazený termín pro veškeré zápisy korejštiny za pomoci čínských znaků. Mezi tyto zápisy bychom tedy mohli zařadit všechny následující systémy *idu* jako takové – *ičchal*, *hjangčchal* a *kugjöl*. Jindy jsou ale zápisy děleny podle toho, k čemu byly používány. *Idu* pro přepis vlastních

⁴³ ČERNÝ, Jiří. *Úvod do studia jazyka*. Olomouc: Rubico, 1998, s. 52-62.

⁴⁴ Pro bližší informace viz kapitola 1.2 *Vývoj zápisu korejštiny*.

⁴⁵ VOCHALA, Jaromír; NOVÁK, Miroslav a Vladimír PUCEK. *Úvod do čínského, japonského a korejského písma*, 1989, s. 103-104.

⁴⁶ Stéla se nazývá pouze jako „stéla krále Kwanggäthoa Velikého“.

⁴⁷ Kogurjöský král Kwanggätho vládl mezi lety 391-413.

⁴⁸ Sillský král Činhügem vládl mezi lety 540-576.

jmen (jména, místní názvy), *kugjŏl* pro výklad klasických čínských textů a *hjangčchal* k přepisu celých vět lidové poezie, jako např. *hjangga*.⁴⁹

Veškeré snahy o nalezení ideálního zápisu byly ukončeny, když v 15. století král Sedžong vytvořil hláskovou abecedu *hangŭl*, která byla konečně vhodná jak pro fonologický, tak pro gramatický systém korejštiny.

2.4 Lexikologie korejštiny

Následkem společné historie, dlouhého kulturního vlivu Číny, užívání *handži* i klasické čínštiny tvoří slova s čínským původem (tzv. sinokorejská) nemalou část korejské slovní zásoby. Lexikum korejštiny se tedy dělí na původní korejská slova a sinokorejskou slovní zásobu. Množství se v různých zdrojích liší. Podle Songa⁵⁰ se jedná o 52,1 %, ale podle Čönga a Čo⁵¹ se jedná až o 70 % slov s čínským původem v dnešní korejštině. Oproti tomu Čöng zmiňuje 58,6 % sinokorejských slov, 25,9 % čistě korejských, 4,6 % přejatých slov z dalších cizích jazyků (angličtina, němčina a další) a slova se smíšeným původem 10,9 %.⁵² 99 % odborných termínů je čínského původu.⁵³ I když korejština převzala velkou část sinokorejské slovní zásoby, tak tato slova se postupně přizpůsobila fonologickému systému a gramatice.

V moderní korejštině tedy najdeme jak sinokorejská, tak korejská slova. Následkem je velmi rozsáhlé lexikum, kde pro jedno slovo lze nalézt mnoho výrazů s minimálními rozdíly. Proto se pro lepší exaktnost v oficiálních dokumentech a slovnících stále objevují u slov i čínské znaky, aby bylo zaručeno správné pochopení textu.

Korejské lexikum bylo mimo Čínu ovlivněno i dalšími národy. Následkem společné historie mělo značný vliv Japonska, ale tato část dějin byla zároveň obdobím japonské kolonizace Korejského poloostrova. Proto není překvapivé, že dané lexikum se Korejci snažili odstranit co nejdříve a nejrychleji. Další skutečností zůstává, že i japonština se při tvorbě nové slovní zásoby opírala o čínštinu, takže vznikala sinojaponská slovní zásoba, a právě ta se nejčastěji dostávala do korejštiny. Tato slova jsou tedy většinou označována jako sinokorejská, a ne jako výpůjčky z japonštiny. Korejci sice mají nezpochybnitelnou averzi k přejímání

⁴⁹ JUN, Söntä. *The Creation of Idu*, 2010, s. 99.

⁵⁰ SONG, Čädžung. *The Korean Language*, 2005, s. 18.

⁵¹ ČÖNG, Min a ČO, Jöngmi Ju 2006. *Chinese Character Education in Teaching Korean as a Foreign Language: A New Paradigm of Cognitive Expansion Online*. *The Korean Language in America*. č. 11, 2006, s. 64.

⁵² ČÖNG, Hosung. *The vocabulary distribution of the Korean standard unabridged dictionary*. *Sägugö sänghwal*, 2000, 10(1), s. 55-72.

⁵³ CHO, Sungdai and John WHITMAN, eds. *The Cambridge Handbook of Korean Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022, s. 867.

japonských slov, ale část slovní zásoby stále tvoří japonská slova původně převzatá z angličtiny.⁵⁴

Dalším jazykem, který významně ovlivnil korejské lexikum, je angličtina. Angličtina se pravděpodobně začala v Koreji objevovat kolem roku 1882, kdy král *Kodžong* podepsal 22. května s USA první diplomatickou dohodu.⁵⁵ Značný vliv na korejštinu však začala angličtina mít zejména po druhé světové válce s příchodem amerických vojáků. Největší vliv pak měl příchod anglicky mluvících turistů obzvláště v období Asijských her a letních olympijských her v roce 1988. Přejatých slov je v korejštině přes 20 000 a až 90 % z nich je údajně anglického původu.⁵⁶

2.5 Korejská slovní zásoba, *kojuŏ*

I když se sinokorejská slovní zásoba rychle rozšířila, původní korejská slova, známá jako *kojuŏ*, stále tvoří základní fond slovní zásoby. Tento vývoj je logický, poněvadž je nepravděpodobné, že by jazyk adoptoval cizí výrazy pro běžné koncepty, objekty či emoce, s nimiž se lidé setkávají v každodenním životě.⁵⁷

Kojuŏ tvoří nejstarší a nejpodstatnější část základního jazykového fondu korejštiny. Společně s fonologickým a gramatickým významem má tato část korejského lexika jedinečný význam pro národní charakter jazyka, který jej odlišuje od jazyků ostatních.⁵⁸ Vyskytují se ve všech slovních druzích. Především však v základních substantivech (přírodní jevy, názvy zvířat, rostlin), základních verbech (běžné pracovní úkony, pocity a činnosti apod.), pronomenech, numeraliích (1-99) a pro korejštinu charakteristických onomatopoiích. Původní korejská slova převažují význačně v rámci partikulí, kde označují gramatické funkce.⁵⁹

Vzhledem k historickému vlivu Číny i na jazyk docházelo k narůstání množství sinokorejské slovní zásoby, která byla konfuciánskou elitou a vládnoucí vrstvou považována za „elitnější“. Zároveň kvůli absenci vlastního zápisu a tedy neschopnosti původní korejská slova zapsat, docházelo k omezování používání těchto slov a některá dokonce vymizela úplně. Ke změně došlo na přelomu 19. a 20. století, kdy započaly aktivní snahy o obrození jazyka zejména za pomoci původních a tradičních korejských slov. Obzvláště výrazné byly tyto snahy

⁵⁴ SONG, Čädžung. *The Korean Language*, 2005, s. 83–84.

⁵⁵ OLD KOREAN LEGATION. Korea-United States Treaty of Peace, Amity, Commerce and Navigation.

⁵⁶ SONG, Čädžung. *The Korean Language*, 2005, s. 84.

⁵⁷ PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*, 2013, s. 22.

⁵⁸ PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*, 2013, s. 22.

⁵⁹ SONG, Čädžung. *The Korean Language*, 2005, s. 85.

po osvobození v roce 1945, kdy na obou částech Korejského poloostrova vzniklo tzv. purifikační hnutí.⁶⁰

Studenti korejštiny by měli brát v potaz, že mnohá sinokorejská slova jsou často považována i rodilými Korejci za tradiční korejská slova. Příkladem může být korejský pokrm *kimčchi*, jehož název je založen na dvou čínských znacích, *čchim* a *čchä*⁶¹. Mnoho Korejců si tohoto původu však není vědomo.⁶²

2.6 Sinokorejská slovní zásoba, *handžaö*

Sinokorejská slovní zásoba neboli *handžaö* se neřadí mezi převzatá slova, i když by to mohl být logický přístup. Důvodem je, že velká část těchto slov byla vytvořena na bázi koreanizovaných čínských znaků, nebo se objevily již v Japonsku z původních čínských znaků a později se v průběhu kolonizace dostaly i do Koreje. Kromě toho je tato slovní zásoba součástí korejštiny tak dlouho, že už není brána jako cizí nebo přejatá. Jedná se o období zhruba od roku 108 př. n. l., kdy čínská říše Chan ovládla značnou část Korejského poloostrova.⁶³

Sinokorejská slovní zásoba nemá vždy stejný původ. Většina vychází ze stejného základu a je totožná se slovy v čínštině a dalších jazycích, kde slovní zásoba byla ovlivněna čínštinou (japonština, vietnamština). Některá jsou však shodná pouze v Číně a Koreji, nebo v Koreji a Japonsku. Další skupinu tvoří slova, která vznikla už později, samostatně v Koreji na bázi kombinace čínských znaků.

U některých slov je těžce dokazatelný původ, protože byla předávána spíše ústní formou, takže často došlo ke změně či zkomolení zápisu nebo posunutí významu. Často docházelo i ke vzniku hybridních složenin např. 江隴 (*kangmul*; *kang* = řeka; *mul* = voda; říční voda).⁶⁴

Většina sinokorejských slov se skládá ze dvou čínských znaků neboli jsou disylabická. Značná část sinokorejských slov jsou zároveň substantiva. Pokud jsou sinokorejská slova použita jako verba, adjektiva nebo adverbia, musí být doplněna o čistě korejské prvky. Například v případě tvorby verb se jedná o doplnění korejského *hada* „dělat“ (např. *kongbu* „studium“ → *kongbuhada* „studovat“).⁶⁵

⁶⁰ PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*, 2013, s. 22.

⁶¹ 沈菜 (*čchimčchä*; *čchim* = ponořený, potopený, *čchä* = zelenina, jedlé rostliny). Název se postupně vyvíjel až vznikl dnes běžně používaný pojem *kimčchi*.

⁶² PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*, 2013, s. 22.

⁶³ SONG, Čädžung. *The Korean Language*, 2005, s. 83-85.

⁶⁴ VOCHALA, Jaromír; NOVÁK, Miroslav a Vladimír PUCEK. *Úvod do čínského, japonského a korejského písma*. 1989, s. 98-101.

⁶⁵ SONG, Čädžung. *The Korean Language*, 2005, s. 86.

V moderní korejštině se sinokorejská slovní zásoba podvoluje korejské morfologii. Z toho vyplývá, že slovní zásoba je sinokorejskou obohacována, ale korejština jako taková neztrácí svou samostatnost.⁶⁶

Podstatným problémem u sinokorejské slovní zásoby je její homofonie. V čínštině je diferenciací významu slov realizována za pomoci čtyř tónů. Lze v ní nalézt něco málo přes 400 slabik, které je díky tónům možné vyslovit různými způsoby. Dá se říci, že se v čínštině nachází spíše něco přes 1300 slabik. Korejšťina tóny nemá a v jazyce rozlišuje pouze zhruba 430 slabik, takže dochází k extrémní homofonii. Jedna slabika tedy může korespondovat s mnoha sinokorejskými znaky. Pro tvorbu slov je typický přístup, kdy je jedno slovo složeno ze dvou slabik, ale i tak dochází k situaci, kdy takové slovo může mít i se stejným čtením několik naprosto odlišných významů. Tato skutečnost je komplikací nejen pro Korejce, ale i pro studenty korejštiny. Například slabiky 전 (čöng), 존 (čong), 천 (čchön), 촌 (čchon), 정 (čöng), 청(čchöng), 촌 (čchong), 총 (čchong), sice mají naprosto jiný zápis, ale pro studenta korejštiny mohou při vyslovení znít velmi podobně nebo až totožně.⁶⁷

⁶⁶ VOCHALA, Jaromír; NOVÁK, Miroslav a Vladimír PUCEK. *Úvod do čínského, japonského a korejského písma*. 1989, s. 101.

⁶⁷ FERKLOVÁ, Blanka; ČÖNG, Jönu; LEE, Petra a Ilsöng LEE. *Pchändemik ihu hangugö kjojugüi säroun todžöngwa mosäk: New challenges and perspectives in Korean language education after the pandemic*, 2023, s. 341–344.

3. *Handža* v kontextu dnešní doby

Jak již bylo zmíněno, popularita a užívání čínských znaků postupně opadalo. Bylo upouštěno od jejich používání jak v novinách, tak v akademických pracích. Od roku 1990 bylo od používání upuštěno a publikace pro širokou veřejnost začaly být tisknuty pouze v *hangŭlu*, až na občasné použití znaků jako zkratk (např. 美 pro označení USA nebo 日 pro Japonsko). Existují však stále oblasti, ve kterých se používají čínské znaky přímo ve větách bez přepisu do *hangŭlu* (např. historické práce). Až na zmíněné občasné využití se v ostatních případech píše čínské znaky pouze v závorce za slovem jako vysvětlivka předcházejícího sinokorejského slova nebo jména. I když se tedy čínské znaky stále objevují, jejich procento je oproti historii mizivé.⁶⁸

Důvody, proč se čínské znaky stále používají i v situaci, kdy má korejština vhodnější abecedu, jsou nejasné. Může se jednat o dlouhodobý vliv Číny v průběhu dějin, emocionální, estetický nebo i jakýsi sentimentální důvod.

3.1 Význam *handži* v korejském vzdělávání

Korejci se stále setkávají v průběhu studia se značným počtem znaků *handža*. V roce 1972 ustanovilo Ministerstvo vzdělávání v dokumentu *Hanmun kjojugjong kičcho handža* (*Základní znaky handža pro vzdělávání*) 1 800 běžně používaných čínských znaků, které by si studenti v průběhu vzdělávání měli osvojit. Tento dokument byl několikrát revidován, přičemž k nejaktuálnější verze je z 30. 8. 2007. Dokument zmiňuje 900 znaků pro nižší střední školu, která odpovídá české 7.-9. třídě základní školy, a 900 znaků pro střední školy.⁶⁹

Znalost *handži* je stále považována za důkaz vzdělanosti a symbol vyššího statutu. Je relativně obvyklé, že vysoce postavení Korejci, jako vysokoškolští profesori a podnikatelé, mají na svých vizitkách uvedené jméno i titul v *handži*. Studium *handži* je také vnímáno jako přínosné ve vzdělávacím prostředí, neboť studentům pomáhá porozumět klasické literatuře, historickým dokumentům a rozlišovat korejská homonyma.⁷⁰

⁶⁸ LEE, Ki-Moon a S. Robert, RAMSEY. *A history of the Korean Language*, 2011, s. 289.

⁶⁹ KOREA INSTITUTE FOR CURRICULUM AND EDUCATION. *Hanmun kjojugjong kičcho handža* (*Základní znaky handža pro vzdělávání*). s. 56.

⁷⁰ SONG, Čädžung. *The Korean Language*. 2005, s. 60-61.

Množství znaků *handža* odpovídajících jedné slabice v hangŭlu (1-50)

Graf 1: Počet znaků *handža* odpovídajících jedné slabice hangŭlu (1-50).⁷¹

Graf 1 zobrazuje slabiky v *hangŭlu* a jim odpovídající počet znaků *handža* podle souboru *Základní znaky handža pro vzdělávání*⁷². V grafu je zobrazeno 50 nejvíce zastoupených slabik.

Debaty o nutnosti a rozsahu výuky však stále aktivně probíhají. Hlavním diskutovaným tématem bývá, zda a do jaké míry ovlivňují učebnice pouze v *hangŭlu* čtenářskou gramotnost oproti učebnicím, které obsahují jak *hangŭl*, tak *handžu* s vysvětlivkami v *hangŭlu*. Zatímco odpůrci tvrdí, že zavedení *handži* poškodí schopnost studentů porozumět korejštině, zastánci tvrdí, že to jejich schopnost zlepší.⁷³

Zastánci názoru, že by se *handža* měla v textech učebnic objevovat častěji, argumentují tím, že používání pouze *hangŭlu* má sice za následek nízkou míru základní negramotnosti, ale mnoho studentů je „funkčně negramotných“. Nerozumí plně a do hloubky tomu, co čtou, protože neznají původ slov a jejich korespondující znaky *handža*.

Odpůrci dalšího rozšíření *handži* do vzdělávání se opírají o výzkumy gramotnosti vedené programem OECD pro mezinárodní hodnocení žáků PISA⁷⁴, který probíhá každé tři roky. Ten podle nich ukazuje, že patnáctiletí jihokorejští studenti se v průměru umisťují v gramotnosti na prvním nebo druhém místě.⁷⁵ Studenti jsou dostatečně gramotní i s omezeným počtem studovaných znaků a není tedy nutné rozšiřovat už tak náročné výukové osnovy. Podobně i

⁷¹ Graf je vlastní tvorbou autorky na základě „*Základní znaky handža pro vzdělávání*“.

⁷² KOREA INSTITUTE FOR CURRICULUM AND EDUCATION. *Hanmun kjojugkjong kičcho handža (Základní znaky handža pro vzdělávání)*. s. 56.

⁷³ KIM, Sedžong. Debate grows over teaching Chinese characters. In: *The Korea Times* [online].

⁷⁴ Program PISA (Programme for International Student Assessment), který vytvořila OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), testuje dovednosti a znalosti patnáctiletých žáků v matematice, čtení a přírodních vědách.

⁷⁵ Zmíněné pozice jsou zapsány podle použitého zdroje. Po bližším prozkoumání zpráv výzkumu gramotnosti mezi patnáctiletými od PISA se Jižní Korea umístila v roce 2015 na 7. místě z 72 zúčastněných zemí, v roce 2018 na 6. místě ze 79 zemí a v roce 2022 opět na 6. místě z 85 zemí. Tyto informace byly převzaty z odpovídajících zpráv k rokům 2015, 2018 a 2022 z oficiálních stránek PISA <https://www.oecd.org/pisa/>.

program PIAAC⁷⁶ při zkoumání gramotnosti dospělých zařadil Jižní Koreu ve „schopnosti číst“ na třetí místo z 22 členských zemí ve věkové skupině 16-24 let.⁷⁷ To podle odpůrců dokazuje, že i z dlouhodobějšího hlediska je aktuální přístup dostatečný pro udržení gramotnosti. K této problematice se vyjádřil i zástupce Výzkumné asociace pro kurikulum základních škol tím, že argumenty pro výuku *handži* na základních školách se poprvé objevily v roce 2002 v návrhu Národní asociace pro výuku *handži*. Tato asociace je ale zároveň jedním ze sponzorů současného testu úrovně *handži*.⁷⁸

Profesor čínské literatury Čön Kwangdžin z univerzity Sönggjungwan se k této problematice vyjadřuje následovně. Tvrdí, že sinokorejská slova tvoří 98 % „myšlenkové slovní zásoby“ (slova objevující se v různých vědních oborech zodpovědná za proces myšlení a logického vývoje). Podle něj je vhodné začít děti vystavovat studiu čínských znaků již od třetí třídy základní školy. Jako důvod uvádí, že s přibývajícím počtem a rozsahem učebnic, který se právě od tohoto ročníku rapidně zvyšuje, roste i míra nových slov, a ta jsou povětšinou právě sinokorejská. Kombinace *hangŭlu* a *handži* je tedy signifikantní pro rozeznání, zda je slovo čínského původu, a pro správné pochopení jeho významu.⁷⁹

Profesor Čön takto brzké začlenění do výuky zdůvodňuje komplementárním charakterem *hangŭlu* a *handži* v korejském jazyce. *Hangŭl* sice efektivně označuje fonetickou stránku, ale postrádá sémantickou hloubku *handži*. Ta je naopak sémanticky bohatá, ale foneticky pro korejštinu nevhodná. Čön proto doporučuje vyváženou integraci obou zápisů. Výlučné používání pouze *hangŭlu* kritizuje jako nedostatečné, podobně jako používání pouze jednoho typu jídelního náčiní. Jako cíl realizace této politiky bere nejen obohacení slovní zásoby, ale taky podporu kritického myšlení a kultivovaného vyjadřování studentů. Tento přístup podtrhuje vzdělávací filozofii, která kromě získávání praktických dovedností klade důraz i na hloubku porozumění.⁸⁰

⁷⁶ Program PIAAC (Program for the International Assessment of Adult Competencies), známý také jako průzkum dovedností dospělých, je rozsáhlá mezinárodní studie domácností prováděná pod záštitou OECD, která hodnotí klíčové kognitivní a pracovní dovednosti, jež dospělí potřebují k úspěšnému zapojení do společnosti a globální ekonomiky 21. století.

⁷⁷ Zmíněné pozice jsou zapsány podle použitého zdroje. Po bližším prozkoumání zpráv příslušného výzkumu od PIAAC se Jižní Korea umístila na čtvrtém místě z 37 zúčastněných zemí. Tyto informace byly převzaty z odpovídajících zpráv k roku 2018 z oficiálních stránek PIAAC <https://piaac.cz/>.

⁷⁸ ČÖN Čungjun. Some pushing for more elementary school instruction of Chinese characters.

⁷⁹ KIM, Sedžöng. Debate grows over teaching Chinese characters.

⁸⁰ Tamtéž, KIM, Sedžöng.

3.2 *Handža* v každodenním životě

Význam *handži* je stále znatelný zejména v oblastech, kde se klade důraz na tradiční hodnoty. Týká se to například pojmenovávání organizací (škol, firem apod.), aby název odrážel vizi a cíle, nebo vlastních jmen. Důvodem je možnost vytvoření jména podle významů znaků, které mají vystihovat přání a očekávání rodičů pro jejich děti (znaky jako zdraví, bohatství, štěstí, inteligence apod.). Jména z čistě korejských znaků se sice také objevují, ale jedná se o výrazně menší množství.⁸¹

Typické situace, kdy je možné se s *handžou* v běžném životě setkat, je například při objednávání jídla v restauraci, kdy jsou porce jídla označeny jako 小 (*so* = malý), 中 (*čung* = střední) a 大 (*tä* = velký). Některé prodejny využívají znaků jako zkratk pro zápis otevírací doby následně 月 (*wöl* = měsíc; zkratka pro *wörjoil* = pondělí), 火 (*hwa* = oheň; zkratka pro *hwajoil* = úterý), 水 (*su* = voda; zkratka pro *sujoil* = středa) a dále.

Handžu lze nalézt i v rámci tzv. korejské vlny (*hallju*), která označuje kulturní fenomén globálního růstu popularity korejské kultury zejména skrze K-pop a korejská dramata. Termín se poprvé objevil na začátku devadesátých let po navázání diplomatických vztahů s Čínou v roce 1992⁸², proto má i samotný pojem původ v čínštině. Jedná se o složeninu znaků 韓流 (*hallju*; *han* = korejský; *rju*⁸³ = proud, vlna; korejská vlna). Znaky *handži* lze nalézt třeba v názvech alb některých K-popových skupin jako album od skupiny BTS s názvem „花樣年華 pt.1⁸⁴“, nebo singl skupiny Stray Kids „락 (樂⁸⁵) (LALALALA)“. V obou případech je jasná snaha uchopit co nejlépe téma alba a písní, a to právě za pomoci znaků *handža*.

Navzdory globálnímu trendu zjednodušování a zkracování jazyků dokazuje stálá přítomnost *handži* v určitých kulturních oblastech a vzdělávání její trvalý význam i přes stále narůstající význam angličtiny. *Handža* neslouží pouze jako nástroj pro vzdělávání, ale také zajišťuje širší povědomí o tradiční kultuře a hodnotách.⁸⁶

⁸¹ SONG, Čädžung. *The Korean Language*. 2005, s. 61.

⁸² HAUGLAND, Clara. Hallyu, The Korean Wave. In: Embassy of the Republic of Korea to Norway [online].

⁸³ Při výslovnosti slova dochází k palatalizaci, proto je zápis slova odlišný od transkripce jednotlivých znaků.

⁸⁴ 花樣年華 (*hwa* = květina; *jang* = vzhled jako; *jön* = rok; *hwa* = půvabný, zářivý) = jedná se o idiom, který odkazuje na „krásný moment, kdy květiny plně vykvetou. Volný název alba by se z anglického originálu dal přeložit jako „Nejkrásnější moment v životě“.

⁸⁵ 樂 (*rak*) = šťastný, radostný, příjemný, hudba.

⁸⁶ SONG, Čädžung. *The Korean Language*. 2005, s. 60-61.

4. Výuka *handži* a sinokorejské slovní zásoby

Jak bylo zmíněno výše, zhruba 58 % lexika korejštiny tvoří sinokorejská slova. I když se čínské znaky v dnešní době neobjevují tak často, při studiu slovní zásoby hrají podstatnou roli. Znalost čínských znaků může studentům korejštiny značně usnadnit osvojení si jazyka. Toto tvrzení je podpořeno faktem, že studenti, jejichž L1⁸⁷ je čínština nebo japonština, která byla také výrazně ovlivněna čínštinou, si lépe osvojují a chápou sinokorejskou slovní zásobu. Pro tyto studenty je jednodušší pochopit významy a souvislost mezi slovy než pro studenty s jiným L1.⁸⁸

Cílem pro většinu studentů korejštiny je upevnění a zlepšení komunikačních schopností v tomto jazyce. Pro správnou komunikaci je však třeba věnovat se mimo jiné i rozšíření slovní zásoby o komplexnější termíny.⁸⁹ Zejména se jedná o oblasti jako právo, akademické termíny, vzdělávání, věda a technologie. Tato terminologie v korejštině často spadá právě do sinokorejské slovní zásoby.

4.1 Studium *handži* Korejci

Jak již bylo zmíněno výše, rodilí Korejci se v průběhu vzdělávání učí 900 znaků *handža* na nižší střední škole a 900 dalších na střední škole. Záměrem při výuce je spíše porozumění než osvojení si kompletního zápisu těchto znaků. V počátcích začínají s jednoduššími oblastmi, jako jsou čísla, a postupně se dostávají k jak běžně používaným slovům, tak k zásobě specifické pro určité kulturní koncepty.⁹⁰

I Tongdžä ve své práci postupně analyzoval osm učebnic pro druhý stupeň středních škol autorizovaných korejskou vládou. Ve studii došlo ke kategorizaci použité *handži* do několika skupin. 15 znaků sdílelo jak sémantický, tak fonetický význam. 29 znaků sdílelo pouze fonetický význam a 15 sdílelo podobný sémantický význam. Dále přes 110 znaků bylo označeno subjektivními interpretacemi. I Tongdžä navíc uvádí, že u až 20 znaků byla definice významu zveličená a nesprávná. Na závěr zmiňuje a zdůrazňuje potřebu dalšího zkoumání této

⁸⁷ L1 je označení pro mateřský jazyk neboli „first language“.

⁸⁸ PANUMMA, Siyapha. A Study on the Teaching and Learning Method of Sino Korean Word for non Chinese speaking Learners: Focusing on Using Vocabulary Guessing Strategies. *Korean Language and Cultural Studies Journal*. 2021, s. 136-137.

⁸⁹ SÖL, Hjekjōng a SIM Hjerjōng. A Study on Sino-Korean Vocabulary Education for Learners from Non-Chinese Character Cultural Areas. Language Research and Education Center, Korean Language Institute, Yonsei University. 2009, roč. 34, s. 158.

⁹⁰ FERKLOVÁ, Blanka; ČÖNG, Jōnu; LEE, Petra a Ilsōng LEE. *Pchäendemik ihu hangugō kjojugūi sāroun todžōngwa mosäk: New challenges and perspectives in Korean language education after the pandemic*, 2023, s. 329.

problematiky s cílem standardizace a unifikace interpretací *handži* pro výuku, a to na základě paralel se zavedeným korejským systémem pravopisu.⁹¹

Zajímavým srovnáním může být přístup k výuce *handži* v Koreji a *kandži* v Japonsku. Zásadním rozdílem jsou zde důvody studia. Japonština *kandži* používá běžně, a proto je pro studenty nutné učit se význam, čtení i zápis. Oproti tomu korejští studenti se *handžu* učí zejména pro hlubší pochopení jazyka a kultury. Pro Korejce je tedy podstatné se učit zejména význam, výslovnost a slova, kde se objevují stejné znaky. Ta jsou klíčová proto, aby byli Korejci schopni odlišit slova se stejnou výslovností, ale jiným významem.⁹²

4.2 Studium *handži* cizinci

Pro studenty s jiným L1 dosud neexistuje jednotný seznam doporučených znaků *handža* pro studium. Základní problematikou může být náročnost rozhodnutí, které znaky *handža* mohou být pro které studenty relevantní. Dále je problém i posouzení vhodného množství těchto znaků vzhledem k různým potřebám studentů.

Jedním z možných řešení je využití Zipfova zákona, který určuje frekvenci výskytu určitých slov v textu. Tímto způsobem lze identifikovat nejčastěji používané znaky *handža*, které by měly být zahrnuty do výukových materiálů pro studenty korejštiny. Při aplikaci na japonštinu se dozvíme, že 150 nejfrekventovanějších znaků *kandži* pokrývá kolem 50 % psaných textů, i když běžně se v japonštině používá podle seznamu *Džójó kandži* vydaného ministerstvem školství pro výuku na japonských školách znaků 2 136.^{93,94} Vhodným přístupem by mohlo být využití této metody na souboru lexika vyžadovaném pro jazykové zkoušky korejštiny TOPIK.

Je důležité, aby tyto materiály byly přizpůsobeny potřebám cizinců učících se korejštinu a zaměřily se na osvojení nové slovní zásoby a schopností, nikoli na prohlubování již existujících znalostí, jako je tomu u korejských studentů.⁹⁵

⁹¹ I, Tongdža. *Če 7čcha kjojukkwažžong čunghakkjo hanmun kjogwagjojugjong kičcho handža 900čaui ůimi tchongirhwa pangan* (Návrh na sjednocení „významů“ 900 základních čínských znaků pro výuku ve středoškolských učebnicích čínštiny 7. vzdělávacího programu). 2004, 3, 61-110.

⁹² FERKLOVÁ, Blanka; ČÖNG, Jönu; LEE, Petra a Ilsöng LEE. *Pchändemik ihu hangugö kjojugüi säroun todžöngwa mosäk: New challenges and perspectives in Korean language education after the pandemic.*, 2023, s. 329-330.

⁹³ SHIPKA, Dmitry. *Kanji usage frequency* [online].

⁹⁴ The Jöyö Kanji. In: *Kanshudo* [online].

⁹⁵ FERKLOVÁ, Blanka; ČÖNG, Jönu; LEE, Petra a Ilsöng LEE. *Pchändemik ihu hangugö kjojugüi säroun todžöngwa mosäk: New challenges and perspectives in Korean language education after the pandemic.*, 2023, s. 330.

4.3 Přístupy ke tvorbě učebnic pro studium *handži*

Při zkoumání učebnic *handži* pro studenty korejštiny se objevuje několik přístupů. Současné materiály obvykle kladou důraz na zapamatování jednotlivých znaků, jejich zápisu a pořadí tahů. Čong a Čo ve svém srovnání existujících učebnic *handži* pro cizince zmiňují, že pro tyto učebnice je typickým znakem výuka slov podle kontextového použití v textech popisujících situace v Koreji. To podle autorů neumožňuje studentům systematicky rozšiřovat slovní zásobu. Podle nich přístup postrádá strategický rámec pro kategorizaci znaků a propojení jejich významu s praktickým použitím ve větách. Studenti se musí spoléhat na zapamatování znaků, které jsou libovolně seskupeny, což může bránit jejich schopnosti efektivně začlenit tyto znaky do širšího porozumění jazyka. Tato metoda představuje pro studenty značnou výzvu, protože neumožňuje hlubší nebo trvalé porozumění *handži* a jejímu použití v korejském jazyce.⁹⁶

Počet učebnic *handži* pro studenty korejštiny je stále velmi omezený. Mezi poměrně nové materiály patří například *Your First Hanja Guide: Learn Essential Chinese characters Used in Korean* od společnosti Talk To Me In Korean (TTMIK)⁹⁷. Nabízí systematictější přístup k osvojování nových znaků, ale oproti starším materiálům zmiňuje pouze 118 znaků. Jako důvod uvádí, že se autoři zaměřili spíše na běžně používané znaky než na obsažení co nejvíce znaků. Učebnice klade důraz na pečlivé seznámení se se znakem. Zmiňuje etymologii znaku, pořadí tahů, vysvětlení všech částí znaku, ke kterým nabízí i mnemotechnické pomůcky, další slova se stejným znakem a příklady použití znaků ve větách. Každý znak je doplněn také o audionahrávku výslovnosti. *Handžu* řadí do skupin podle sémantiky a rovněž se v průběžných kvízech zaměřuje spíše na sémantiku než zápis znaků. Učebnice svým detailním přístupem působí jako kvalitní materiál pro studenty „samouky“. Svým nízkým obsahem znaků je však vhodná spíše pro podporu zájmu o téma *handži* v korejštině než pro hlubší studium.

Dalším příkladem jsou učebnice *Čínské znaky pro koreanisty I*⁹⁸ a *Čínské znaky pro koreanisty II*⁹⁹, používané pro výuku *handži* na koreanistice Univerzity Karlovy (FF UK) v Praze a Univerzity Palackého v Olomouci (FF UPOL). Tyto učebnice vznikly s cílem reflektovat současný jazyk a potřeby studentů korejštiny. Obsahují tematické lekce, v nichž

⁹⁶ ČONG, Min a Jöngmi Ju ČO 2006. *Chinese Character Education in Teaching Korean as a Foreign Language: A New Paradigm of Cognitive Expansion*. [online]. The Korean Language in America. č. 11, 2006, s. 64.

⁹⁷ KONG & PARK a TALKTOMEINKOREAN. *Your First Hanja Guide: Learn Essential Chinese characters Used in Korean*. Kong & Park, cop, 2018.

⁹⁸ ČONG, Jönu a Marek ZEMÁNEK. (JUNG, Youn Woo) *Čínské znaky pro koreanisty I*. Český Jiřetín: Adiumentum, 2018.

⁹⁹ ČONG, Jönu a Marek ZEMÁNEK. (JUNG, Youn Woo) *Čínské znaky pro koreanisty II*. Český Jiřetín: Adiumentum, 2019.

jsou jednotlivé znaky doplněny významem, výslovností, českými překlady a příklady použití. Autoři však nekladou důraz na etymologii znaků ani na podobnost mezi znaky se společnými radikály nebo tahy, což může být nevýhodou pro studenty, kteří si přejí hlouběji porozumět struktuře znaků. Nevýhodou učebnice je, že již předpokládá znalost korejského písma a jazyka odpovídající absolvování prvního semestru koreanistiky na FF UK. Není tedy vhodná pro „samouky“, protože vyžaduje výklad od vyučujícího.

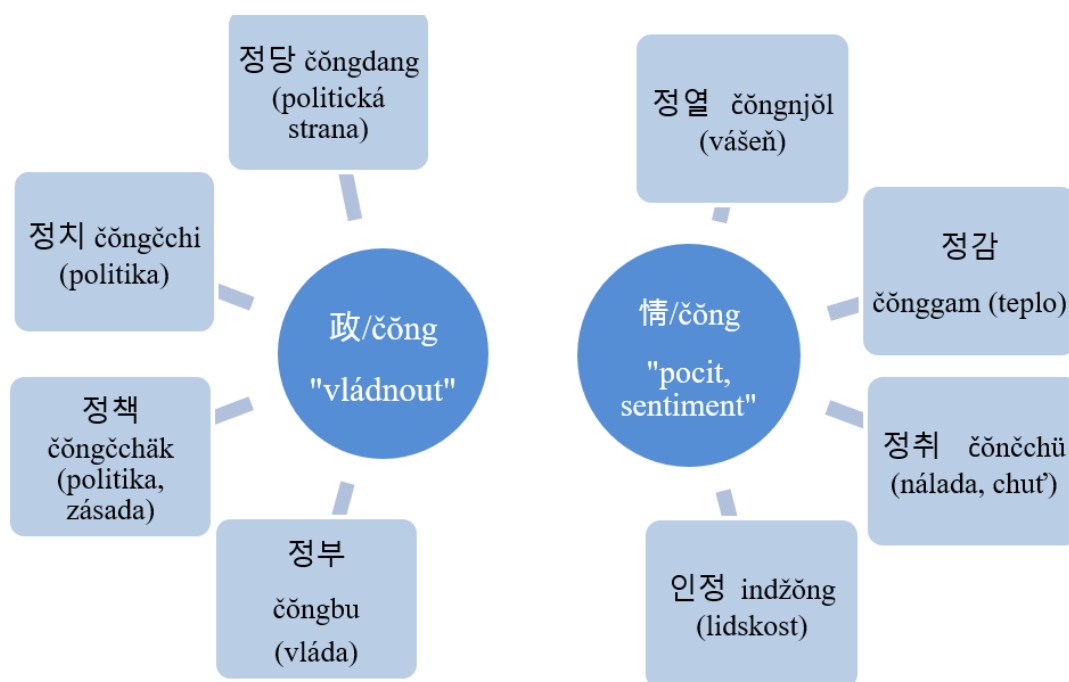
4.4 Výuka korejštiny pro cizince s pomocí *handži*

Při studiu sinokorejské slovní zásoby je třeba akceptovat, že jedné slabice v *hangŭlu* lze většinou připsat několik znaků v *handži*. Například se jedná o morfém *su*, který v *handži* může odkazovat na znaky „voda“ (水), „ochrana“ (守), „ruka“ (手) či „strom“ (樹) atd. V *Hanmun kjojugjong kičcho handža (Základní znaky handža pro vzdělávání)* se nachází celkem 27 znaků *handža* odpovídajících morfému *su*. Studenti korejštiny narazí na mnoho sinokorejských slov, která sice sdílí stejnou homofonní slabiku, ale jsou sémanticky odlišná. Bez správného přístupu k výuce si pravděpodobně neuvědomí, že některá slova jsou i sémanticky stejná.

Graf 2: Lexikální graf slabiky „čöng“ bez *handži*

Graf 2 ukazuje příklad šesti slov, která mají stejnou slabiku, ale na první pohled nemají mezi sebou žádnou vazbu.

Graf 3: Lexikální grafy různých znaků handži pro slabiku „čöng“

Graf 3 ukazuje spojitosti mezi danými slovy, ke kterým mohou studenti pod správným vedením dojít.

Výzkumníci a pedagogové, kteří se zabývají výukou korejštiny pro cizince jako L2, již dlouhodobě odkazují na problematiku, kterou sinokorejská slovní zásoba představuje pro studenty korejštiny. Mnozí výzkumníci se shodují, že určitý stupeň výuky *handži* je nezbytný, pokud se studenti chtějí dostat na vyšší než středně pokročilou úroveň.¹⁰⁰

Například Čöng a Čo ve své studii nabízí několik možných přístupů a aktivit, za pomoci kterých mohou vyučující podpořit studenty v rozvoji zmíněného sémantického povědomí. Jedná se například o tvorbu seznamů slov se stejným znakem *handža* podle tematických skupin (např. slov na základě *handži* pro světové strany) nebo podle antonymních znaků *handža*. Cílem všech těchto aktivit je ukázat, jak může jediný znak *handža* spojit značné množství slov.¹⁰¹

4.5 Návrh příručky pro studium *handži*

Podle nabytých vědomostí při zpracování práce a výzkumu byl zpracován návrh učebnice pro studium *handži*, která je k nahlédnutí v příloze 4 „Návrh příručky pro výuku *handži*“.

¹⁰⁰ MUSCANTO, Isaac. *The Impact of Hanja-Based Syllables on Korean Vocabulary Learning*. The Korean Language in America. roč. 22, č. 2, 2018, s. 103.

¹⁰¹ ČÖNG, Min a Jöngmi Ju ČO. 2006. *Chinese Character Education in Teaching Korean as a Foreign Language: A New Paradigm of Cognitive Expansion*. [online]. The Korean Language in America. č. 11, 2006, s. 65.

5. Metodologie

Pro praktickou část této práce byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu prostřednictvím online dotazníkového průzkumu za pomoci platformy Survio. Ta byla vybrána pro svou efektivitu při správě rozsáhlého množství dat a dostupnosti pro účastníky, která je klíčová pro zajištění vysoké míry odpovědí. Zvolená metoda umožnila účast různorodé skupiny studentů z různých vzdělávacích institucí a stupňů studia, což zajistilo komplexní soubor dat pro analýzu. Kvalitativní odpovědi z otevřených otázek z praktické části dotazníku byly tematicky analyzovány, aby doplnily kvantitativní údaje.

Cílem bylo shromáždit údaje od cílové skupiny českých a slovenských studentů studujících korejský jazyk. Volba kvantitativního přístupu umožnila lepší analýzu proměnných spojených s výukou jazyka se zaměřením na využití *handži* ve výuce. Zároveň jsou výsledky díky využití této metody validní a spolehlivě odrážejí zkušenosti a schopnosti účastníků.

5.1 Účastníci

Průzkum byl zaměřen na české a slovenské studenty korejštiny, kteří studují na Univerzitě Karlově v Praze a Univerzitě Palackého v Olomouci. Jednalo se o studenty od bakalářského po doktorské studium. Důvodem pro takto širokou škálu byla snaha zachytit různorodé zkušenosti a názory týkající se výuky *handži*. Odpovědi měly poskytnout vhled do jazykových problémů a učebních strategií, na které narážejí při studiu korejštiny. Celkově se výzkumu zúčastnilo 56 respondentů. Odpovědi byly získávány anonymně, aby byla zajištěna ochrana osobních údajů.

5.2 Sestavení dotazníku

Dotazník obsahuje celkem 26 otázek a je rozdělen na pět částí. Dotazník ve své plné délce je přiložen na konci práce jako příloha 3 „Dotazník v plné délce“.

První část *základní informace* se skládá z šesti uzavřených otázek a zaměřuje se na demografické údaje, úroveň vzdělání a délku studia korejštiny. Druhá část *vnímání handži a sinokorejských slov* se skládala ze dvou otázek, z nichž první obsahuje sekci osmi dotazů, na které bylo možné odpovědět „určitě ano – spíše ano – ani ano ani ne – spíše ne – určitě ne“. Cílem je zjistit postoje studentů ke složitosti a kulturnímu a vzdělávacímu významu *handži*.

Následující část *poptávka studentů po výuce handži* se skládá z devíti uzavřených a dvou otevřených otázek. Zde jsou zkoumány zkušenosti respondentů s *handžou*, jejich názory na nutnost studia a preference ohledně metod výuky *handži* v rámci studia korejštiny.

Čtvrtá část nazvaná jako *praktická část* obsahuje šest praktických příkladů s otevřenými odpověďmi, které ověřují praktickou schopnost studentů odvodit význam neznámých slov při znalosti významů jednotlivých znaků. Poslední část *další poznámky* umožňuje respondentům uvést jakékoliv připomínky k tématu, výzkumu a dotazníku.

5.3 Cíle výzkumu

Cílem práce bylo získat údaje k vyhodnocení vnímání *handži* ve výuce. Do jaké míry jsou studenti s *handžou* obeznámeni, zajímají se o ni a zejména jejich názor na začlenění či nezačlenění *handži* do studia a výuky korejštiny.

Hlavní cíle výzkumu jsou zhodnoceny v podkapitole 6.6 *vyhodnocení cílů výzkumu*. Hodnoceny byly následující body:

- Porozumění současné úrovně vzdělávání v oblasti *handži* a v jakém rozsahu výuka probíhá.
- Zhodnocení poptávky po výuce *handži*. Zkoumání zájmu mezi studenty včetně zjištění, jaký studenti zastávají názor ohledně výuky *handži*.
- Posouzení vnímané hodnoty *handži* pro studium a akvizici korejského jazyka. To včetně zkoumání, zda znalost *handži* usnadňuje učení sinokorejské slovní zásoby, zlepšuje kulturní porozumění nebo pomáhá v jiných akademických či praktických oblastech.
- Zjišťování vzdělávacích preferencí a potřeb včetně metodiky, počtu vyučovaných znaků a celkového začlenění do výuky.
- Zkoumání mezijazykových vlivů.

6. Vyhodnocení dotazníků

Každá sekce dotazníku je zpracována zvlášť. Nejdříve jsou zmíněny výsledky výzkumu, následně jsou vyvedeny závěry a adresovány cíle každé sekce. Na konci každé sekce jsou zmíněny případné nedostatky. V rámci vyhodnocení je vynechána poslední sekce dotazníku *připomínky* respondentů z důvodu jejich absence. V sekci *reflexe* jsou zmíněny finální závěry ze sekce *cíle výzkumu*, případné nedostatky a doporučené návrhy pro další výzkumy.

6.1 Základní informace

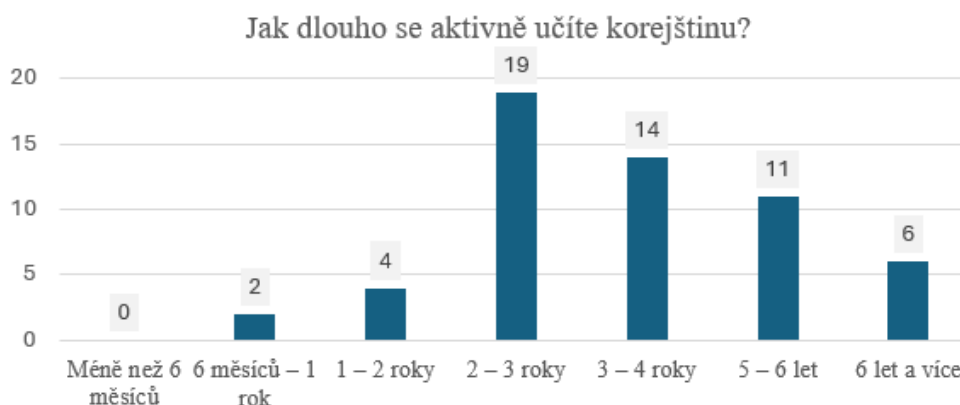
Dotazníku se celkem zúčastnilo 56 respondentů, z nichž 51 bylo původem z České republiky a 5 ze Slovenské republiky.

Aktuální studium	Počet	Podíl
Bakalářské (Bc.) 1. ročník	3	5.4 %
Bakalářské (Bc.) 2. ročník	5	8.9 %
Bakalářské (Bc.) 3. ročník	30	53.6 %
Magisterské (Mgr.) 1. ročník	7	12.5 %
Magisterské (Mgr.) 2. ročník	5	8.9 %
Doktorské studium (Ph.D.)	1	1.8 %
Jiné	2	3.6 %

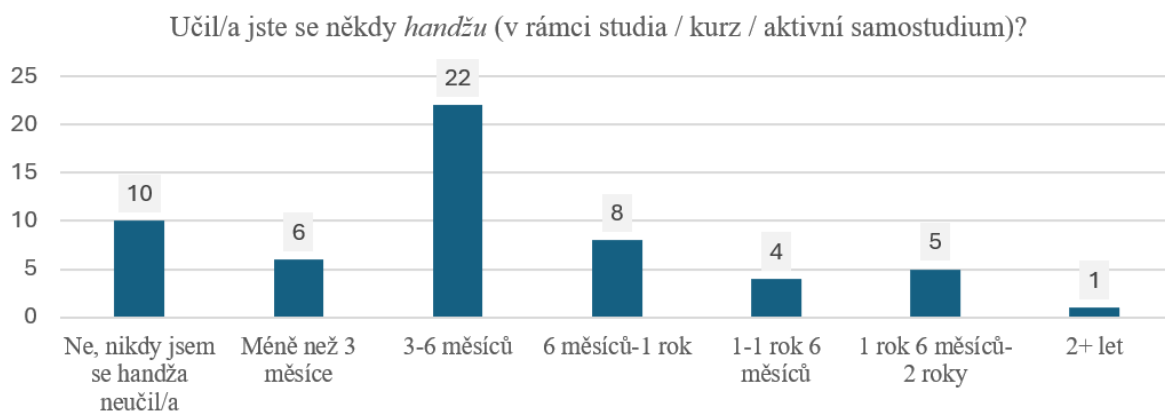
Tabulka 1: Základní informace – studium

Tabulka 1 ukazuje rozložení úrovně vzdělání mezi respondenty. Jednalo se zejména o studenty třetího ročníku bakalářského studia. Mezi respondenty bylo celkem 34 studentů koreanistiky Univerzity Palackého a 11 studentů koreanistiky Univerzity Karlovy.

Další otázky se zaměřovaly na délku studia korejštiny a případně *handži*.

Graf 4: Jak dlouho se aktivně učíte korejštinu?

Graf 5: Učil/a jste se někdy *handžu* (v rámci studia / kurz / aktivní samostudium)?

Graf 4 potvrzuje, že všichni respondenti v době vyplnění dotazníku absolvovali minimálně šest měsíců studia korejštiny a přes 50 % respondentů již absolvovalo tři a více let studia korejštiny. Graf 5 ukazuje, že i když všech 56 respondentů má zkušenost se studiem korejštiny, se studiem *handži* má zkušenost pouze 46 z nich.

Studium korejštiny \ Studium <i>handži</i>	Méně než 6 měsíců	6 měsíců–1 rok	1–2 roky	2–3 roky	3–4 roky	5–6 let	6+ let	Celkem
Méně než 3 měsíce	0	1	1	0	2	2	0	6
3–6 měsíců	0	1	2	9	6	3	1	22
6 měsíců–1 rok	0	0	0	3	1	3	1	8
1 rok–1 rok a 6 měsíců	0	0	0	1	1	0	2	4
1 rok a 6 měsíců–2 roky	0	0	0	1	2	2	0	5
2 roky a více	0	0	0	0	0	0	1	1
Celkem	0	2	3	14	12	10	5	46

Tabulka 2: Kontingenční tabulka délky studia *handži* a korejštiny

Při srovnání dat v kontingenční tabulce, která porovnává délku studia korejštiny a zkušenosti se studiem *handži*, lze vyčíst, že nejvyšší počet respondentů studuje korejštinu 2-3 roky a *handžu* 3-6 měsíců. Toto se týká 11,1 %, neboli devíti respondentů. Dá se odhadnout, že v období mezi druhým a třetím rokem studia korejštiny projevují studenti zájem o studium *handži*. Nejvíce zkušeností se studiem *handži* mají podle tabulky studenti, kteří studují korejštinu 2-3 let (14 respondentů). Tabulka dále ukazuje pokles ve zkušenostech se studiem *handži* s přibývajícím dobou studia.

Poslední dotaz této sekce zjišťoval předchozí zkušenost respondentů s čínskými znaky skrze studium čínštiny, korejštiny či vietnamštiny. Celkem 20 studentů zvolilo čínštinu, 12 japonštinu a z těchto výsledků 7 studentů má zkušenosti jak s japonštinou, tak s čínštinou.

Zkušenosti má tedy 25 respondentů a žádnou přechází zkušenost 31 respondentů. Zda tento fakt má na studenty vliv, je zhodnoceno v sekci *vyhodnocení cílů výzkumu*.

Hlavním nedostatkem této části je fakt, že v grafu 4 chybí možnost výběru „4-5 let“, což nastalo chybou autorky při tvorbě dotazníku. Dále je problematická nevyváženost skupin.

6.2 Vnímání *handži* ve spojitosti se sinokorejskými slovy

Tato část analyzuje shromážděné údaje o postojích studentů k *handži* v rámci studia korejštiny se zaměřením na posouzení vnímané nutnosti, náročnosti a přínosu její výuky.

	Určitě ano	Spíše ano	Ani ano ani ne	Spíše ne	Určitě ne
1. Jsem si vědom/a toho, že mnoho korejských slov se skládá z čínských znaků <i>handža</i> .	<u>53</u>	3	0	0	0
2. Myslím, že <i>handža</i> je potřebná, ale zdá se mi příliš složitá na to, abych se ji naučil/a.	3	<u>19</u>	15	13	6
3. Učení <i>handža</i> usnadňuje učení se sinokorejských slov.	<u>32</u>	19	2	3	0
4. <i>Handža</i> je kulturně zajímavá, ale není nutné se ji učit.	4	16	11	<u>21</u>	4
5. Výuka <i>handži</i> je užitečná pro učení korejštiny.	<u>28</u>	19	7	2	0
6. Chcete-li mluvit korejsky na pokročilé úrovni, musíte se naučit <i>handžu</i> .	6	18	6	<u>22</u>	4
7. Při studiu korejštiny jsem pocítil/a potřebu učit se <i>handžu</i> .	12	<u>21</u>	5	13	5
8. Výuka <i>handži</i> mi zpříjemňuje učení korejštiny. Je to zábavné.	7	15	14	<u>16</u>	4
9. Výuka <i>handži</i> usnadňuje porozumění sinokorejským slovům.	<u>32</u>	22	1	1	0

Tabulka 3: Vnímání *handži*

Tabulka 3 ukazuje, že 95 % (53 z 56) respondentů je obeznámeno s významem *handži* v lexiku korejštiny, což naznačuje široké povědomí o jazykových souvislostech mezi korejskými a čínskými znaky. 39 % (22) respondentů považuje *handžu* za složitou, ale potřebnou. Oproti tomu 91 % (51) respondentů vidí *handžu* jako prostředek usnadňující učení se sinokorejského lexika, což dokazuje vnímání její vzdělávací hodnoty.

Výsledky ukazují rozdílné názory respondentů na užitečnost *handži*, což lze přičíst jejich specifčnosti a vnímané relevanci. Otázka 3 se konkrétně týká užitečnosti *handži* pro

osvojení sinokorejské slovní zásoby. Získává silnější souhlas než otázka 5, protože přímá souvislost mezi *handžou* a osvojováním slovní zásoby je jasná a konkrétní. Otázka 5 se zaměřuje na obecnou užitečnost *handži* při studiu všech aspektů korejského jazyka a získává slabší souhlas. Kvůli jejímu širšímu záběru se její přínos může zdát méně bezprostřední nebo výrazný, což ovlivňuje vnímání jejího celkového významu pro znalost jazyka. Otázka 9 je podobnější otázce 3, a proto byly takto chápány i respondenty a korespondují stejným množstvím kladných odpovědí.

Názory na nezbytnost *handži* pro zlepšení korejštiny na pokročilou úroveň se poměrně liší. Většina, 39 % respondentů zvolilo možnost spíše ne. Otázky 4 a 8, jejichž cílem bylo zjistit, jak příjemné a zábavné je studium *handži*, ukazují také poměrně smíšené názory. Důvodem jsou pravděpodobně zejména odlišné zkušenosti s výukou. Je zajímavé, že i přes tento fakt značné množství, 59 % (33) respondentů, vnímá studium *handži* jako potřebné při studiu korejštiny.

Zjištění naznačují široké povědomí o významu *handži* společně s rozdílnými názory na její složitost, podstatu v rámci vzdělávání a atraktivnost. Tyto poznatky vybízejí k vylepšení učebních osnov tak, aby učinily výuku *handži* přístupnější a atraktivnější, řešily obavy studentů a zejména zdůraznily její praktické přínosy.

V této části je zajímavé poukázat na rozdíly v názorech mezi studenty, kteří již mají zkušenost s dalším jazykem obsahujícím čínské znaky, a těmi, kteří takové zkušenosti nemají. Z 25 studentů se zkušenostmi pouze jeden uvedl, že se studiu *handži* nevěnoval. Ze zbývajících 31 respondentů, kteří nemají zkušenosti, 9 uvedlo, že se *handži* nevěnovali. Dále všichni se zkušenostmi uvedli u otázek 3 a 5, že znalost *handži* usnadňuje studium korejštiny a sinokorejských slov. Odpovědi „ani ano ani ne“ a „spíše ne“ byly u těchto otázek pouze od studentů bez předchozích zkušeností s jazykem, který také využívá čínské znaky. Stejný přístup se objevil i u otázky 7 ohledně potřeby učit se *handžu*. Studenti bez předchozích zkušeností vyhodnotili *handžu* jako nepotřebnou. Celkem se 48 % respondentů bez přechozích zkušeností vyjádřilo negativně, 10 respondentů jako „spíše ne“ a 5 jako „určitě ne“. Oproti tomu z respondentů se zkušenostmi se negativně vyjádřilo pouze 12 % (3 respondenti) a 88 % se vyjádřilo kladně.

Z výsledků lze vyvodit, že předchozí zkušenost se studiem čínských znaků v jiném jazyce může mít vliv na vnímání studia *handži*. Studenti se zkušenostmi mají k *handži* kladnější vztah a chápou ji jako něco užitečného a přínosného pro studium korejštiny. Skutečnost, že respondenti bez přechozích zkušeností hodnotí *handžu* negativněji naznačuje, že si

pravděpodobně neuvědomují možný přínos. Otázka 9 byla hodnocena převážně kladně bez ohledu na předchozí zkušenosti s čínštinou či japonštinou.

Graf 6: Jak ovlivnila výuka *handži* vaši znalost korejštiny?

Graf 6 ukazuje, že 89 % (50) respondentů uznává pozitivní vliv studia *handži* na jejich znalost korejštiny. Nejkladněji hodnotí vliv na akvizici nových slov a porozumění významů a spojitostí mezi sinokorejskými slovy. Možnost, že lépe rozumí materiálům s *handžou* nebo sinokorejskými slovy zvolilo 44 % (11) ze studentů se zkušenostmi s čínštinou nebo japonštinou. Z respondentů bez podobných zkušeností zvolilo tuto možnost pouze 9,6 % (3). Zjištění naznačují možný vliv předchozího studia čínštiny nebo japonštiny na pozitivnější přístup k *handži* a jejímu studiu.

Možným nedostatkem této části dotazníku je, že nebylo zjišťováno jak dlouho a do jaké míry se respondenti věnovali čínštině a japonštině. Pokud se nejednalo o hlubší zájem, mohlo by srovnání mezi nimi a respondenty bez zkušeností být irelevantní.

6.3 Poptávka studentů po výuce *handži*

Tato sekce se zabývá preferencemi studentů pro výuku *handži* v situaci, kdy by hodiny byly povinnou součástí studijního plánu.

Graf 7: Ve kterém ročníku si myslíte, že je nejlepší začít s výukou *handži*?

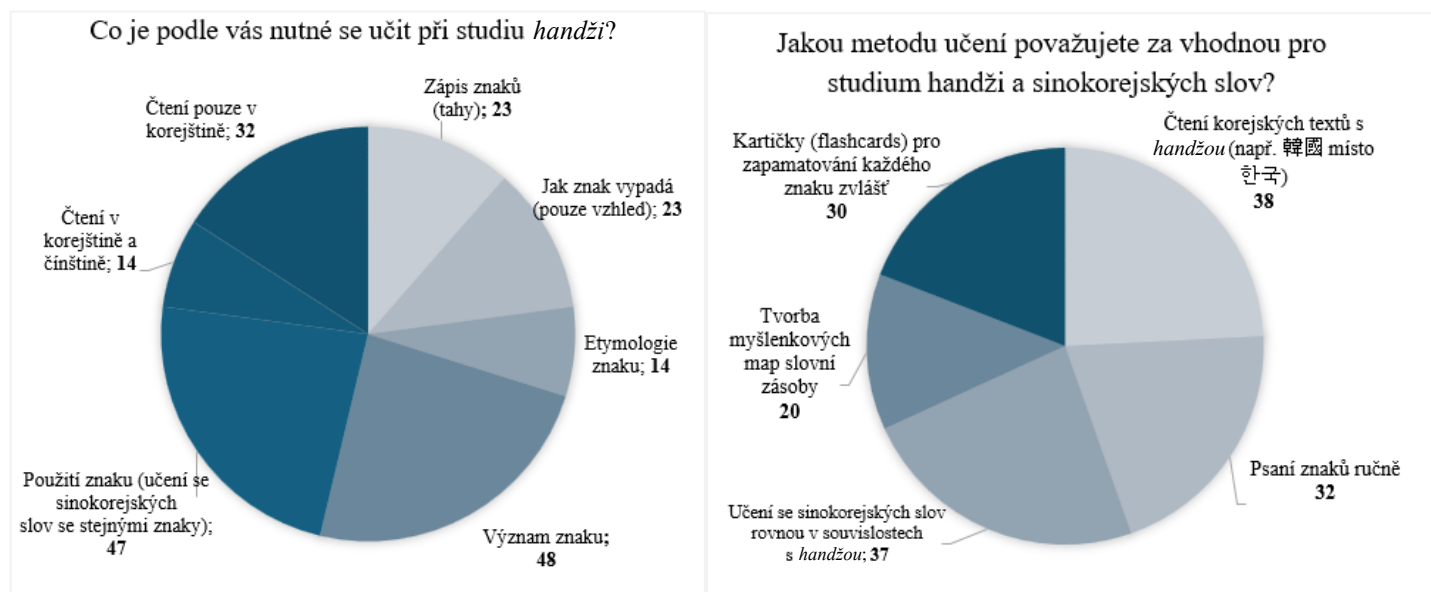
I přestože respondenti nepovažují znalost *handži* za klíčovou pro osvojení korejštiny, všichni se shodují na tom, že by měla být do výuky zavedena. Graf 7 ukazuje, že 50 % (28) respondentů preferuje začít se studiem *handži* v 2. ročníku bakalářského studia. Toto rozhodnutí je logické, neboť studium *handži* je primárně zaměřeno na rozvoj slovní zásoby, a je tedy vhodné mít předchozí znalosti, jež lze pomocí *handži* rozšířit.

	Odpovědi celkem	čínština	japonština	žádná zkušenost
1. Ano, mělo by být povinné absolvovat předmět <i>handža</i> jako součást studia. (3 a více semestrů).	7	5	5	1
2. Ano, mělo by být povinné absolvovat 1–2 semestry <i>handži</i> jako součást studia.	26	11	3	12
3. Ano, mělo by být začleněno do běžných hodin. (výuka korejštiny a zároveň <i>handži</i>).	6	2	3	3
4. Ne, mělo by to být pouze volitelný kurz navíc.	17	2	1	15
5. Ne, <i>handža</i> není nutná vůbec.	0	0	0	0
6. Jiné	0	0	0	0

Tabulka 4: Myslíte si, že by měla být výuka *handži* zařazena do programu studia korejštiny?

Podle tabulky 4 se 70 % (39) respondentů shoduje, že by výuka měla být začleněna do studijního plánu a 59 % (38) souhlasí s vytvořením specifického předmětu pouze pro výuku *handži*. Opět je zajímavé, že možnost volitelného kurzu volili primárně studenti bez zkušeností se studiem znaků v rámci jiného jazyka. Jednalo se o 15 takovýchto studentů ze 17. Možnosti „ne, *handža* není nutná“ a „jiné“ nezvolil nikdo.

Respondenti byli dále tázáni na jejich preference ohledně výuky, kdyby se jednalo o povinný předmět studijního plánu.

Graf 8 Co je podle vás nutné se učit při studiu *handži*?
 Graf 9 Jakou metodu učení považujete za vhodnou pro studium?

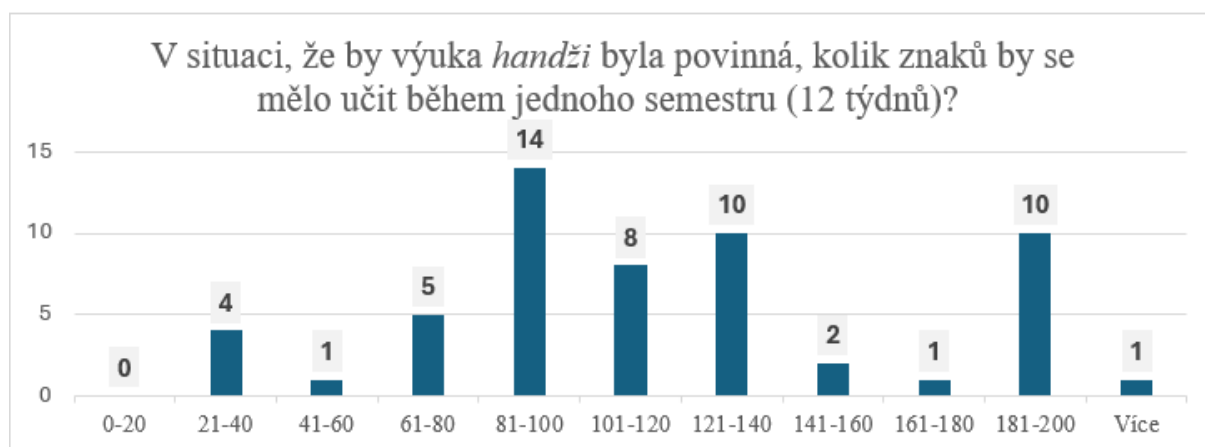
U otázek pro grafy 8 a 9 bylo možné zvolit více odpovědí, a proto se zde nachází výrazně vyšší množství odpovědí. Respondenti v grafu 8 uvedli jako nejn nutnější pro studium *handži* význam znaku a učení se znaků ve spojitostech. Při porovnání grafů si lze všimnout, že i když respondenti uvedli 23krát nutnost učení se tahů, v grafu 9 je metoda „psaní znaků ručně“ uvedena 32krát. Respondenti tedy nepovažují znalost tahů za nutnou, ale oproti tomu si uvědomují efektivnost učení se skrze opakovaný zápis. Psaní znaků je účinnou metodou pro uchování slovní zásoby, protože zapojuje více smyslů, posiluje kognitivní procesy a paměť prostřednictvím aktivního učení.

Dále se otázky týkaly preferovaného rozsahu hodin *handži*, kdyby výuka byla povinná.

Graf 10 Kolik 90minutových hodin týdně považujete za vhodné pro výuku *handži*?
 Graf 11: Kolik znaků *handža* by se mělo učit během jedné lekce (90 minut)?

Pouze 7 % (4) respondentů uvedlo, že specializovaná hodina není potřebná. Dále by 50 % (28) preferovalo dvě 90minutové hodiny týdně. Tento přístup je obvyklý například na UPOL FF, kde v jedné hodině jsou studenti seznámeni se znaky a v druhé si je procvičují. Nejvíce respondentů, 45 % (26), by volilo studium 6-10 znaků za jednu lekci.

Graf 12: Kolik znaků by se mělo učit během jednoho semestru (12 týdnů)?

Graf 12 zjišťoval, kolik znaků respondenti považují za vhodné množství v rámci jednoho semestru. Výsledky víceméně korespondují s odpověďmi v grafu 11. Důvodem pro vytvoření dvou grafů byla snaha zjistit, zda mají studenti reálnou představu o tom, kolik znaků je potřeba se naučit za jednu lekci pro dosažení určitého množství. I když byl tento předpoklad u středních hodnot odpovídající, u krajních hodnot jsou zřejmé nesrovnalosti. Pro nižší množství v grafu 11 zvolilo 10 respondentů možnost „1 až 5“, ale tomu odpovídající možnosti „0-20“ a „21-40“ zvolilo v grafu 12 pouze 5 respondentů. Naopak u vyššího množství, 16 a více znaků (6), zvolil vhodnou odpověď pro celkový počet, tedy možnost „více“, pouze 1 respondent.

Respondenti tedy projevili vyšší ambice ke studiu při střetu s menšími čísly. Tento jev lze interpretovat jako indikaci toho, že větší čísla mohou být pro studenty odrazující a působit jako překážka v jejich motivaci k učení.

Měl/a jste někdy pocit, že by se vám hodila větší znalost, co se týče <i>handži</i>?	
1. Ano, při učení se nové slovní zásoby.	34
2. Ano, při studiu a snaze porozumět sinokorejským slovům.	34
3. Ano, při překládání textů.	14
4. Ano, při čtení materiálů obsahujících <i>handžu</i> a sinokorejská slova.	24
5. Nikdy jsem neměl/a takový pocit.	5
6. Jiné	3

Tabulka 5: Měl/a jste někdy pocit, že by se vám hodila větší znalost, co se týče *handži*?

Pokud jste vybral/a „Nikdy jsem neměl/a takový pocit“, jaký je důvod?	
1. Nenarazil/a jsem na situaci, kdy bych to potřeboval/a.	2
2. Protože je učení <i>handži</i> obtížné.	0
3. Protože učení <i>handži</i> trvá příliš dlouho.	0
4. Nejsm si jistý/á, k čemu je znalost <i>handži</i> dobrá.	0
5. Protože se <i>handža</i> zřídka používá v každodenní korejštině – je zbytečná.	1
6. Znalost <i>handži</i> nemá vliv na to, jak se učím korejsky.	2
7. Jiný	0

Tabulka 6: Důvody pro volbu „Nikdy jsem neměl/a takový pocit“

Tabulky 5 a 6 opět zjišťují vztah a případné zkušenosti s využitím *handži*. V porovnání s tabulkou 3 jsou odpovědi konzistentní. 5 respondentů opakovaně uvádí, že studium *handži* nepovažují za nutné. Oproti tomu respondenti, kteří v tabulce 3 volili „spíše ne“ (13) a „ani ano ani ne“ u stejné otázky, se zde přiklonili k odpovědím, které uznávají význam *handži*.

Následující dvě dobrovolné otevřené otázky daly prostor ke sdílení pozitivních a negativních zkušeností s výukou *handži*.

Pozitivních komentářů bylo celkem 18. 5 hodnotilo kladně zejména nabytou schopnost vnímat souvislosti mezi sinokorejským lexikem. 6 odpovědí hodnotilo studium etymologie jako velmi zábavné. Co se týče způsobů výuky, jako efektivní bylo zmíněno využití mnemotechnických pomůcek (6), seznamování se s jednotlivými částmi znaků¹⁰², propojení slovní zásoby, praktické ukázky použití *handži* v textu a obzvláště zapojení různých aktivit na procvičování (kahoot apod.).

¹⁰² Autorka předpokládá, že respondent slovem „části“ chápe jednotlivé radikály.

Negativních reakcí bylo celkem 13. 5 se týkalo jazykové náročnosti, kdy respondentům chyběla znalost odpovídající slovní zásoby. 7 komentářů vyjádřilo nesouhlas s „robotickým“ vedením hodin založených na drilu velkého množství znaků a nedostatečné propojení s již nabytými znalostmi.

Z komentářů lze vyvodit, že respondenti *handžu* považují za zajímavou a oceňují její přínosy. Z negativních komentářů se dá usoudit, že studenti by ocenili více různorodých aktivit na seznámení se se znakem a volili spíše kvalitu zapamatování než kvantitu znaků. Otázku zápisu zmínily dva komentáře. Jeden nesouhlasil s přílišným dbáním na krasopis a postup tahů. Druhý zmiňoval, že podle respondenta není důležitá znalost zápisu, ale pouze schopnost znak poznat.

6.4 Praktická část dotazníku

Studentům bylo předloženo šest slov v *handži* a význam každého z použitých znaků. Následně byli požádáni, aby odvodili význam složených slov, čímž se ověřila jejich schopnost aplikovat své znalosti v praktickém kontextu. Slova byla následující: 1.水泳場 (plavecký bazén), 2.職場 (pracoviště), 3.火山 (sopka), 4.香水 (parfém), 5.自動車 (automobil) a 6.電車 (tramvaj). Slova byla vybrána tak, aby se některé znaky opakovaly a zároveň jejich význam jasně vyplýval po představení významů jednotlivých znaků.

	úkol 1	úkol 2	úkol 3	úkol 4	úkol 5	úkol 6
ČÍŇŠTINA	90 %	80 %	90 %	100 %	85 %	55 %
JAPONŠTINA	83 %	58 %	83 %	92 %	75 %	42 %
ŽÁDNÝ	84 %	52 %	94 %	94 %	97 %	39 %
CELKOVÁ ÚSPĚŠNOST	83,93 %	58,93 %	89,29 %	94,64 %	91,07 %	42,86 %

Tabulka 7: Výsledky praktické části

V tabulce 7 byly provedeny výpočty úspěšnosti v praktické části i s ohledem na zkušenosti se studiem jiného jazyka využívajícího čínské znaky. Vyhodnocování výsledků komplikovaly odlišné zápisy a synonyma slov. Proto byly výsledky z platformy Survio přepracovány manuálně.

Dále tato část potvrzuje, že znalost *handži* může mít při výuce korejštiny významnou roli, zejména pro pochopení etymologie a významu sinokorejských slov a vztahu mezi nimi.

6.5 Vyhodnocení cílů výzkumu

Cílem tohoto výzkumu je zhodnotit vliv *handži* na studium korejského jazyka a jeho vnímání mezi českými a slovenskými vysokoškolskými studenty. Zjištění vycházejí z dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 56 respondentů a které se zaměřilo na jejich zkušenosti s *handžou*, vnímání jejího významu a jejího začlenění do studia korejštiny.

Porozumění současné úrovni vzdělávání v oblasti handži a v jakém rozsahu výuka probíhá

Značný počet studentů se během studia korejštiny setkal s *handžou*, přičemž více než 82 % z nich se *handži* po alespoň krátkou dobu věnovalo. Výzkum ukazuje, že začleňování *handži* začíná mezi studenty korejštiny obvykle od druhého ročníku bakalářského studia, což naznačuje strukturovaný přístup k jejímu zapojení poté, co studenti mají základní znalosti korejštiny.

Zhodnocení poptávky po výuce handži

Přibližně 89 % respondentů uznává pozitivní dopad *handži* na jejich znalosti korejštiny. Až 70 % respondentů hodnotí kladně vytvoření hodin pouze pro výuku *handži* nebo alespoň začlenění do běžné výuky, což naznačuje, že vnímají *handžu* jako praktickou součást jazykového vzdělávání.

Posouzení vnímané hodnoty handži pro studium a akvizici korejského jazyka

Handža je považována za přínosnou zejména pro komplexní osvojení sinokorejské slovní zásoby a zlepšení kulturního porozumění. Studenti s předchozími zkušenostmi s čínskými nebo japonskými znaky mají tendenci významněji oceňovat roli *handži*. To naznačuje, že předchozí kontakt s čínskými znaky zvyšuje vnímanou užitečnost *handži* při studiu korejštiny. Respondenti se vesměs shodují, že *handža* usnadňuje učení a uchovávání sinokorejské slovní zásoby.

Zjišťování vzdělávacích preferencí a potřeb včetně metodiky, počtu vyučovaných znaků a celkového začlenění do výuky

Preference ohledně doby zahájení výuky *handži* se přiklánějí k druhému ročníku bakalářského studia. Studenti tedy preferují začlenění *handži* do studia až po získání pevných základů korejštiny. Mají tak dostatečné znalosti korejštiny na to, aby dokázali ocenit a pochopit další vrstvu studia jazyka, kterou *handža* přináší.

Důraz by měl být ve výuce kladen na praktické využití a učení se v kontextu spíše než na izolované memorování znaků. Studenti oceňují metodiky, které je aktivně zapojují a využívají *handžu* v reálných textech a cvičeních na rozšiřování slovní zásoby. Tento integrovaný přístup pomáhá studentům vidět praktickou využitelnost *handži* a zlepšuje jejich porozumění

sinokorejské slovní zásobě. Naopak metody, které se zaměřují čistě na memorování bez propojení s praktickým využitím, byly hodnoceny negativně.

Zkoumání mezijazykových vlivů

Výsledky výzkumu dokazují, že předchozí jazykové zkušenosti s jazyky používajícími čínské znaky (zde čínština a japonština), významně ovlivňují vnímání studentů a efektivitu při osvojování *handži*. Studenti s těmito jazykovými zkušenostmi mají tendenci k pozitivnějšímu přístupu k *handži* a považují ji nejen za užitečnou, ale i za podstatnou pro pokročilou znalost korejštiny. Tento mezijazykový přesah zdůrazňuje příznivé vzájemné účinky vícejazyčné expozice na osvojování a znalost jazyka.

6.6 Reflexe

Cílem tohoto výzkumu bylo prozkoumat vliv a roli *handži* při studiu korejského jazyka mezi českými a slovenskými studenty českých vysokých škol. Přestože zjištění poskytují cenné údaje o současné úrovni vzdělání, poptávce po výuce, vnímané hodnotě *handži* a mezijazykových vlivů, nabízí se zároveň několik oblastí pro budoucí zkoumání a zlepšení.

Budoucí výzkum by se mohl zaměřit na rozšíření demografického záběru na širší škálu vzdělávacích institucí a případně zapojit účastníky z různých kulturních prostředí pro pochopení širší mezikulturní perspektivy *handži*. Dále by se studie mohly zaměřit na zjišťování, jak znalost *handži* ovlivňuje dlouhodobou jazykovou kompetenci a kulturní integraci. Pro tento přístup by oproti prvnímu bodu mohlo být vhodnější zaměření na specifickou skupinu studentů. Dalším cílem by mohlo být vypracování a testování konkrétních didaktických přístupů na základě preferencí zjištěných v této studii a vyhodnocení jejich účinnosti při zvyšování jazykových znalostí. Výsledky zároveň slouží jako cenné podklady pro vytvoření učebnice na bázi zmíněných preferencí studentů a její následné zapojení do výuky.

Současná studie nezkoumala některé aspekty, které by mohly poskytnout hlubší náhled do vzdělávací dynamiky *handži*. Nebylo zkoumáno, jak různé metodiky výuky přímo ovlivňují uchování a praktické používání *handži*. Rovněž se studie nezabývala emocionálními nebo motivačními faktory, které by mohly ovlivnit zapojení studentů do výuky *handži*, což by mohlo být významné pro pochopení překážek v učení.

Hlavním omezením této studie je relativně malý vzorek respondentů. To omezuje možnosti zobecnění zjištění a jejich následné využití v dalších vzdělávacích procesech. Průzkum navíc nezohledňoval hloubku předchozích zkušeností s čínštinou nebo japonštinou, které se mohly mezi respondenty výrazně lišit a ovlivnit jejich vnímání a odpovědi. Nedostatek

kvalitativních údajů by také mohl omezit hloubku porozumění týkající se osobních zkušeností studentů a nuancí v názorech na *handžu*.

Závěrem lze říci, že ačkoli tento výzkum poskytuje cenné poznatky o úloze *handži* ve výuce korejštiny, je zapotřebí dalších studií, které by tyto nedostatky odstranily a komplexněji prozkoumaly složitost výuky *handži*. Začlenění podrobnějších kvalitativních analýz a širší základny účastníků by mohlo zvýšit solidnost a praktickou aplikovatelnost výsledků budoucího výzkumu.

Závěr

Tato bakalářská práce poskytla důkladné prozkoumání tématu *handži* a jejího vlivu při výuce korejštiny u českých a slovenských vysokoškolských studentů. Počáteční teoretická část zkoumala historický, lingvistický a kulturní rozměr *handži* a její význam v současné době. Zároveň tak byl představen kontext pro pochopení komplexnosti vlivu *handži* na současnou Koreu, korejštinu a zejména jazykové vzdělávání.

Empirická zjištění z průzkumu mezi vysokoškolskými studenty korejštiny zdůrazňovala zejména skutečnost, že studenti uznávají užitečnost *handži* pro obohacení jejich znalostí sinokorejské slovní zásoby a rozšíření kulturního vhledu. Toto pozitivní přijetí ukazuje na zájem studentů o výuku *handži* a naznačuje, že její integrace by mohla významně obohatit studium korejštiny.

Vliv *handži* na studium korejštiny mezi českými a slovenskými vysokoškolskými studenty je převážně pozitivní, což dokládají údaje, podle nichž 89 % respondentů uznává, že *handža* má příznivý vliv na jejich porozumění sinokorejské slovní zásobě. Až 70 % respondentů hodnotí pozitivně vytvoření hodin zaměřených na výuku *handži* nebo alespoň začlenění do běžné výuky v rámci studijního plánu. Tato výrazná preference naznačuje, že studenti vnímají *handžu* jako praktickou součást svého jazykového vzdělávání. Výsledky také poukazují na potřebu interaktivnějšího a efektivnějšího začlenění výuky *handži* do studia korejštiny. Cílem je maximalizovat její přínos pro vzdělávání a zmírnit problémy spojené s její složitostí.

Zjištění o preferencích mezi studenty ohledně metodologie a didaktiky mohou působit jako podklad pro pedagogy. Ti by podle nálezů mohli přizpůsobit výukové metody a způsoby začlenění *handži* do výuky tak, aby byl maximálně využit její vzdělávací potenciál. Budoucí výzkum by se mohl zabývat srovnávacími pedagogickými strategiemi a dále zkoumat, jak výuka *handži* ovlivňuje dlouhodobé osvojení jazyka. Tato práce nejen přispívá k akademické diskusi o *handži*, ale také zdůrazňuje potřebu přizpůsobení a inovování postupů při výuce *handži* pro kvalitní akvizici korejštiny.

Bibliografie

Literatura:

ČERNÝ, Jiří. *Úvod do studia jazyka*. Olomouc: Rubico, 1998.

ČO, Sungdai a John WHITMAN, eds. *The Cambridge Handbook of Korean Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022. Cambridge Handbooks in Language and Linguistics.

ČÖNG, Hosung. *The vocabulary distribution of the Korean standard unabridged dictionary*. *Sägugö sänghwal*. svazek 10, č. 1, s. 55-72, 2000. The National Institute of the Korean Language.

ČÖNG, Jönu a Marek ZEMÁNEK. (JUNG, Youn Woo) *Čínské znaky pro koreanisty I*. Český Jiřetín: Adiumentum, 2018.

_____. *Čínské znaky pro koreanisty II*. Český Jiřetín: Adiumentum, 2019.

ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny států.

FERKLOVÁ, Blanka; ČÖNG, Jönu; LEE, Petra a Ilsöng LEE. *Pchändemik ihu hangugö kjojugüi säroun todžöngwa mosäk: New challenges and perspectives in Korean language education after the pandemic. (Nové výzvy a perspektivy vzdělávání v korejském jazyce po pandemii)*. Söul: Kong & Park, cop. 2023.

JUN, Söntä (YOON, Seontae). *The Creation of Idu*. Korea Journal. The Academy of Korean Studies, 2010, 50(2), s. 97-123.

KIM, Murim. *Kugöüi jöksa (Historie jazyka)*. 3. vydání. Söul: Hanguk Munhwasa, 2009.

KIM, Kwanghä. *Kugö öhöron käsöl (Úvod do lexikologie národního jazyka)*. Čipmundang, 1993.

KONG & PARK a TALKTOMEINKOREAN. *Your First Hanja Guide: Learn Essential Chinese characters Used in Korean*. Kong & Park, cop, 2018.

I, Tongdžä (LEE, Dong-Jae). *Če 7čcha kjojukkwajöng čunghakkjo hanmun kjogwagjojukjong kičcho handža 900čaüi üimi tchongirhwa pangan (Návrh na sjednocení „významů“ 900 základních čínských znaků pro výuku ve středoškolských učebnicích čínštiny 7. vzdělávacího programu)*. 2004, 3, 61-110.

LEDYARD, Gari Keith. *The Korean Language Reform of 1446: The Origin, Background, and Early History of the Korean Alphabet*. Berkley, 1966. Disertace. University of California.

LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Jaroslav OLŠA JR. (eds.) *Han Hung-su – otec československé koreanistiky*. Nová vlna, 2013.

LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA. *Made in Korea*. V Praze: Nová vlna, 2019.

Meyers neues Lexikon in 8 Bänden: Zweiter band Boston-Epibioten. Leipzig: Bibliographisches Institut, 1962.

PANUMMA, Siyapha. A Study on the Teaching and Learning Method of Sino Korean Word for non Chinese speaking Learners: Focusing on Using Vocabulary Guessing Strategies. *Korean Language and Cultural Studies Journal*. 2021, 3(1), 135-159.

PUCEK, Vladimír. *Gramatika korejského jazyka*. 3. vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021.

..... *Lexikologie korejštiny*. 2. vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2013.

PUCEK, Vladimír a Marta BUŠKOVÁ. *Jazyková politika v Koreji*. Praha: Karolinum, 2000.

PUCEK, Vladimír a Vladimír GLOMB. *Klasická korejština*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2013.

RAMSEY, S. Robert a Kimun I (Ki-Moon LEE). *A History of the Korean Language*. Cambridge University Press, 2011.

SÖL, Hjegjǒng (SEOL, Hye-kyung) a Hjerjǒng SIM (SHIM, Hye-ryeong). *A Study on Sino-Korean Vocabulary Education for Learners from Non-Chinese Character Cultural Areas*. Language Research and Education Center, Korean Language Institute, Yonsei University. 2009, roč. 34, str. 157-174.

国务院关于公布《通用规范汉字表》的通知 (*Oznámení Státní rady o vyhlášení*

"*Všeobecného standardního seznamu čínských znaků.*") In: GENERÁLNÍ ÚŘAD STÁTNÍ

VOCHALA, Jaromír; NOVÁK, Miroslav a Vladimír PUCEK. *Úvod do čínského, japonského a korejského písma. [Díl] 1, Vznik a vývoj.* 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 132 s.

WILKINS, David Arthur. *Linguistics in Language Teaching.* Cambridge: MIT Press, 1972.

Online zdroje:

ČÖN, Čungjun (JEON Jung-yoon). Some pushing for more elementary school instruction of Chinese characters. In: *The Hankyoreh* [online]. [cit. 2024-04-30]. Dostupné z:

https://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/704331.html.

ČÖNG, Min a Jöngmi Ju, ČO (JUNG, Min & CHO, Young-me Yu). *Chinese Character Education in Teaching Korean as a Foreign Language: A New Paradigm of Cognitive Expansion* (*Ögugörosö hangugö kjojugesö handža kjojugüi mundžedžömgwa käsön panghjang*) [online]. *The Korean Language in America*. č. 11, s. 64-83, 2006. [cit. 2023-10-04]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/42922348>.

Tähanminguk pöpčöčchö. 2022. *Kugö kibonböp [pöpnjul če 18761 ho, 2022. 1. 18., ilbugädžöng] če 14 čo (kongmunsödüngüi čaksöng • pchjöngga)*. (Ministerstvo vládní legislativy Korejské republiky. 2022. Článek 14 (Příprava a hodnocení úředních dokumentů atd.) rámcového zákona o korejském jazyce [zákon č. 18761, 18. ledna 2022, částečně pozměněn]). [cit. 2024-04-09]. Dostupné z:

<https://law.go.kr/LSW/lsLinkCommonInfo.do?lsJoLnkSeq=1013086969&chrClsCd=010202&ancYnChk=>

HAUGLAND, Clara. Hallyu, The Korean Wave. In: Embassy of the Republic of Korea to Norway [online]. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://overseas.mofa.go.kr/no-en/brd/m_21237/view.do?seq=81.

Kukkagirokwön. 2021. *Kabogähyök če 14 čo, pömnnyul čchingnyöngün modu kugmunül kibonüro hago hanmunüro pönjögül pučhigöna hogün kukhanmunül honjonghanda*. (Korejský národní archiv. 2021. Článek 14 reformy Gabo o používání korejského jazyka v zákonech a vyhláškách). [cit. 2024-04-09]. Dostupné z:

[https://sillok.history.go.kr/id/kza_13111021_002#:~:text=%EC%A0%9C14%EC%A1%B0%2C%20%EB%B2%95%EB%A5%A0%C2%B7%EC%B9%99%EB%A0%B9,%E5%9C%8B%E6%BC%A2%E6%96%87\)%EC%9D%84%20%ED%98%BC%EC%9A%A9%ED%95%9C%EB%8B%A4.&text=%EC%A0%9C15%EC%A1%B0%2C%20%EC%9D%BC%EC%B2%B4%20%EB%B2%95%EB%A5%A0,%EB%AA%85%EB%A0%B9%EC%9C%BC%EB%A1%9C%20%EC%A0%95%ED%95%9C%20%EB%8C%80%EB%A1%9C%20%ED%95%9C%EB%8B%A4](https://sillok.history.go.kr/id/kza_13111021_002#:~:text=%EC%A0%9C14%EC%A1%B0%2C%20%EB%B2%95%EB%A5%A0%C2%B7%EC%B9%99%EB%A0%B9,%E5%9C%8B%E6%BC%A2%E6%96%87)%EC%9D%84%20%ED%98%BC%EC%9A%A9%ED%95%9C%EB%8B%A4.&text=%EC%A0%9C15%EC%A1%B0%2C%20%EC%9D%BC%EC%B2%B4%20%EB%B2%95%EB%A5%A0,%EB%AA%85%EB%A0%B9%EC%9C%BC%EB%A1%9C%20%EC%A0%95%ED%95%9C%20%EB%8C%80%EB%A1%9C%20%ED%95%9C%EB%8B%A4).

The Jōyō Kanji. In: *Kanshudo* [online]. [cit. 2024-04-30]. Dostupné z:

https://www.kanshudo.com/collections/joyo_kanji.

KIM, Sedžong (KIM Sejeong). Debate grows over teaching Chinese characters. In: *The Korea Times* [online]. [cit. 2024-04-30]. Dostupné z:

https://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2015/09/116_186812.html.

KOREA INSTITUTE FOR CURRICULUM AND EDUCATION. *Hanmun gjojukjong kičcho handža (Základní znaky handža pro vzdělávání)*. str. 56-69 [online]. [cit. 2024-04-17].

Dostupné z:

<https://www.suneung.re.kr/boardCnts/view.do?boardID=1500231&boardSeq=3016442&lev=0>.

MUSCANTO, Isaac. *The Impact of Hanja-Based Syllables on Korean Vocabulary Learning*. *The Korean Language in America*. roč. 22, č.2, s. 99-121, 2018. [cit. 2024-04 17]. Dostupné z: <https://doi.org/10.5325/korelangamer.22.2.0099>.

MINISTRY OF EDUCATION, R.O.C. *Dictionary of Chinese Character Variants* [online]. 2017 [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: <https://dict.variants.moe.edu.tw/?la=1>

OLD KOREAN LEGATION. *Korea-United States Treaty of Peace, Amity, Commerce and Navigation*. In: Old Korean Legation [online]. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://oldkoreanlegation.org/en/timeline/>.

Sedžong Sillok, *Sedžong čanghōndäewang sillok* (Anály Krále Sedžonga, Svazek 102), 1443. [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: https://sillok.history.go.kr/popup/viewer.do?id=kda_125010#.

SHIPKA, Dmitry. Kanji usage frequency [online]. In: . [cit. 2024-04-30]. Dostupné z: <https://scriptin.github.io/kanji-frequency/>.

SONG, Čädžung. (SONG, Jae Jung) *The Korean Language*. Routledge, 2005.

RADY. The Central People's Government of the People's Republic of China [online]. [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: https://www.gov.cn/zwggk/2013-08/19/content_2469793.htm

[online]. [cit. 2024-01-24]. Dostupné z: <https://timemaps.com/> .

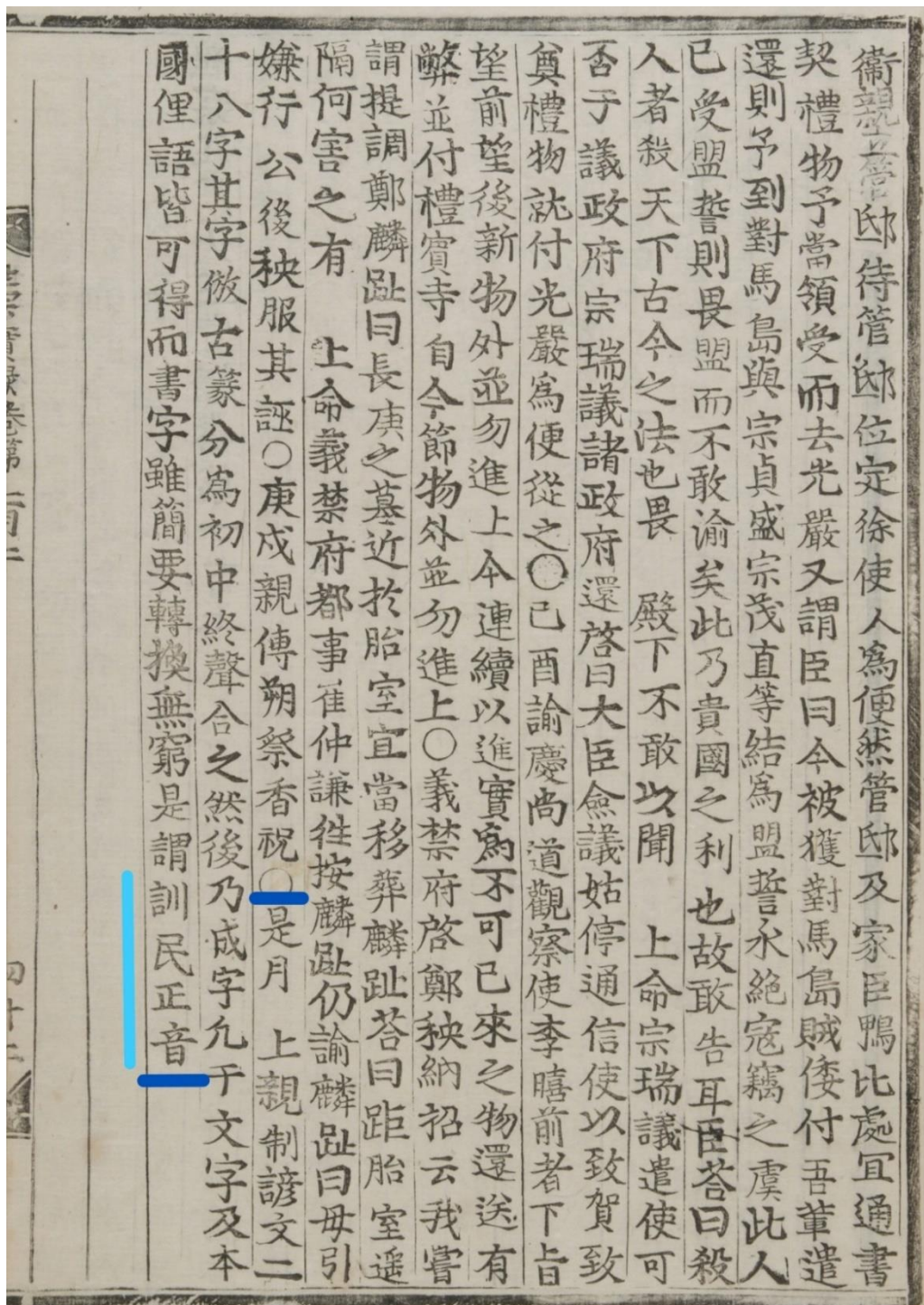
Seznam příloh

Příloha 1: Sto druhý svazek análů Krále Sedžonga (世宗莊憲大王實錄卷第一百二終; Sedžong Sillok), 30. den dvanáctého měsíce 25. roku vlády (1443).....	57
Příloha 2: Periodizace slovní zásoby korejštiny.....	58
Příloha 3: Dotazník v plné délce.....	60
Příloha 4: Návrh příručky pro výuku <i>handži</i>	65

Příloha 1: Sto druhý svazek análů Krále Sedžonga

(世宗莊憲大王實錄卷第一百二終; Sedžong Sillok), 30. den dvanáctého měsíce 25. roku vlády (1443)

Citát ze strany 15 je označen tmavě modrou barvou. Světle modrou barvou je označen „*Hunmin čöngüm*“, *Systém správných hlásek pro vzdělání lidu*.

Obrázek 1: Sedžong Sillok, 30. den dvanáctého měsíce 25. roku vlády (1443)

Příloha 2: Periodizace slovní zásoby korejštiny

Pro lepší pochopení původu jazyka a jeho lexikografie probíhají na toto téma neustále výzkumy. Pro naznačení vývoje bude zmíněna krátká periodizace korejské slovní zásoby:

A. Období jediného jazykového systému – Předpokládá se existence starokorejštiny bez jakýchkoliv příměsí dalších jazyků. Existenci nelze doložit vzhledem k neexistenci písma v té době, a tedy absenci důkazů.

B. Období vytvoření dvojího jazykového systému – Na počátku období Kogurjō docházelo k aktivnímu mísení čínštiny a korejštiny v čínském správním území Nangnang. Do tohoto období se dá zařadit prvotní vznik sinokorejské slovní zásoby neboli *handžaō*.

C. Období vzniku třetího systému – V období Korjō se do jazyka začínají v důsledku mongolské správy, zejména ve 13.-14. století, dostávat výpůjčky z mongolštiny, sanskrtu, japonštiny, portugalštiny a dalších jazyků. Tato slovní zásoba se dnes označuje jako *ōrāō*.

D. Období inovace čínské vrstvy slovní zásoby – Na konci 19. století došlo k otevření Koreje světu na základě mezinárodních smluv. V této době se významně rozšířilo množství cizích přejatých slov. Rostlo množství přejatých slov obzvláště z oblastí jako jsou společenské a přírodní vědy, technika, náboženství, kultura apod. Nové výrazy byly osvojovány z Číny, Japonska (již zmiňovaná sinojaponská slova v sinokorejském čtení), ale i vytvářeny přímo v Koreji za pomoci čínských morfémů.

E. Období vlivu japonštiny – Období japonské okupace v letech 1910-1945 mělo vliv na korejštinu obzvláště proto, že japonská správa se pokoušela o násilnou japanizaci všech vrstev života. Následkem tohoto přístupu bylo odstranění japonštiny prvním a hlavním cílem korejského purifikačního hnutí po osvobození v roce 1945.

Ve čtvrtém a pátém období dochází k neustálému rozšiřování vrstvy výpůjček z evropských jazyků (španělština, němčina, holandština, ruština, angličtina aj.). K těmto výpůjčkám docházelo zejména přes moderní čínštinu a japonštinu. Původ těchto slov je dnes už jen stěží rozpoznatelný.

F. Období kvantitativního růstu výpůjček ze západních jazyků – Radikální vzestup výpůjček z dalších cizích jazyků je obzvláště znatelný po osvobození Koreje v roce 1945. Zejména se jedná o americkou angličtinu a v KLR o ruštinu. Kontrastně s předchozím obdobím docházelo v šestém období k přímým výpůjčkám z původních jazyků, tedy bez zprostředkování skrze čínštinu nebo japonštinu.

Příloha 3: Dotazník v plné délce

1. Základní informace

①. Země původu

- a. Česká republika b. Slovenská republika c. Jiné

②. Studium

- a. Bakalářské (Bc.) 1. ročník e. Magisterské (Mgr.) 2. ročník
b. Bakalářské (Bc.) 3. ročník f. Doktorské studium (Ph.D.)
c. Bakalářské (Bc.) 3. ročník g. Jiné
d. Magisterské (Mgr.) 1. ročník

③. Obor

- a. Korejšťina pro hospodářskou praxi UPOL d. Asijská studia: Koreanistika UK
b. Korejská studia UPOL e. Koreanistika Univerzita Komenského
c. Asijská studia se specializací na korejský jazyk a kultura UPOL f. Jiný

④. Jak dlouho se aktivně učíte korejšťinu?

- a. Méně než 6 měsíců e. 3 roky – 4 roky
b. 6 měsíců – 1 rok f. 5 let – 6 let
c. 1 rok – 2 roky g. 6 let a více
d. 2 roky – 3 roky

⑤. Studoval/a jste nějaké další asijské jazyky ovlivněné čínšťinou? Pokud ano, který/é?

- a. čínšťinu c. vietnamšťinu
b. japonšťinu d. žádný

⑥. Učil/a jste někdy *handžu* (v rámci studia / kurz / aktivní samostudium)?

- a. Ne, nikdy jsem se *handža* neučil/a f. 1 rok - 1 rok 6 měsíců
b. Méně než 3 měsíce g. 1 rok 6 měsíců - 2 roky
c. 3 měsíce - 6 měsíců h. 2 a více let
d. 6 měsíců - 1 rok

2. Vnímání *handži* ve spojitosti se sinokorejskými slovy

①. (odpovědi: určitě ano – spíše ano – ani ano ani ne – spíše ne – určitě ne)

- a. Jsem si vědom/a toho, že mnoho korejských slov se skládá z čínských znaků *handža*.
- b. Myslím, že *handža* je potřebná, ale zdá se mi příliš složitá na to, abych se ji naučil/a.
- c. Učení *handža* usnadňuje učení se sinokorejských slov.
- d. *Handža* je kulturně zajímavá, ale není nutné se ji učit.
- e. Výuka *handži* je užitečná pro učení korejštiny.
- f. Chcete-li mluvit korejsky na pokročilé úrovni, musíte se naučit *handžu*.
- g. Při studiu korejštiny jsem pocítil/a potřebu učit se *handžu*.
- h. Výuka *handža* mi zpříjemňuje učení korejštiny. Je to zábavné.
- i. Výuka *handži* usnadňuje porozumění sinokorejským slovům.

②. **Jak ovlivnila výuka *handži* vaši znalost korejštiny?**

- a. Snadněji se učím sinokorejská slova.
- b. Díky *handži* dokážu rozpoznat spojení mezi sinokorejskými slovy.
- c. Lépe rozumím materiálům obsahujícím *handžu* a sinokorejská slova (např. knihy, noviny).
- d. Nepocítil/a jsem žádný zvláštní rozdíl.
- e. Jinak

3. Poptávka studentů po výuce *handži*

①. **Ve kterém ročníku si myslíte, že je nejlepší začít s výukou *handži*?**

- a. Bakalářské (Bc.) 1. ročník
- b. Bakalářské (Bc.) 2. ročník
- c. Bakalářské (Bc.) 3. ročník
- d. Magisterské (Mgr.) 1. ročník
- e. Magisterské (Mgr.) 2. ročník
- f. Vůbec
- g. Jiném

②. **Myslíte si, že by měla být výuka *handži* zařazena do programu studia korejštiny?**

- a. Ano, mělo by být povinné absolvovat předmět *handža* jako součást studia. (3 a více semestrů).
- b. Ano, mělo by být povinné absolvovat 1–2 semestry *handži* jako součást studia.
- c. Ano, mělo by být začleněno do běžných hodin. (výuka korejštiny a zároveň *handži*).
- d. Ne, mělo by to být pouze volitelný kurz navíc.
- e. Ne, *handža* není nutná vůbec.
- f. Jiné

③. **Co je podle vás nutné se učit při studiu *handži*? (V situaci, že by výuka *handži* byla povinná)**

- a. Zápis znaků (tahy)
- b. Jak znak vypadá (pouze vzhled)
- c. Etymologie znaku
- d. Význam znaku
- e. Použití znaku (učení se sinokorejských slov se stejnými znaky)
- f. Čtení v korejštině a čínštině
- g. Čtení pouze v korejštině
- h. Čtení pouze v čínštině
- i. Jiné

④. Jakou metodu učení považujete za vhodnou pro studium *handži* a sinokorejských slov? (V situaci, že by výuka *handži* byla povinná)

- a. Čtení korejských textů s *handžou* (např. 韓國 místo 한국)
- b. Psaní znaků ručně
- c. Učení se sinokorejských slov rovnou v souvislostech s *handžou*
- d. Tvorba myšlenkových map slovní zásoby se stejným znakem *handža*
- e. Kartičky (flashcards) pro zapamatování každého znaku zvlášť
- f. Jiné

⑤. Kolik 90minutových hodin týdně považujete za vhodné pro výuku *handži*? (V situaci, že by výuka *handži* byla povinná)

- a. 1x týdně
- b. 2x týdně
- c. 3x týdně
- d. Více než 3x týdně
- e. Nepovažuji výuku *handži* za nutnou. Není třeba mít hodinu zvlášť.
- f. Jiné

⑥. Kolik znaků *handža* by se mělo učit během jedné lekce (90 minut)? (V situaci, že by výuka *handži* byla povinná)

- a. 1–5 znaků
- b. 6–10 znaků
- c. 11–15 znaků
- d. 16–20 znaků
- e. 21–25 znaků
- f. Více než 26 znaků

⑦. V situaci, že by výuka *handži* byla povinná, kolik znaků by se mělo učit během jednoho semestru (12 týdnů)? --- (pro představu studenti v Koreji po ukončení střední školy mají probráno 1800 znaků; pro zkoušku z *handži* level 9 je třeba 40 znaků a level 1 je třeba 3 500 znaků)

- a. 0–20
- b. 21–40
- c. 41–60
- d. 61–80
- e. 81–100
- f. 101–120
- g. 121–140
- h. 141–160
- i. 161–180
- j. 181–200
- k. Více

⑧. Měl/a jste někdy pocit, že by se vám hodila větší znalost, co se týče *handži*?

- a. Ano, při učení se nové slovní zásoby.
- b. Ano, při studiu a snaze porozumět sinokorejským slovům.
- c. Ano, při překládání textů.
- d. Ano, při čtení materiálů obsahujících *handžu* a sinokorejská slova.
- e. Nikdy jsem neměl/a takový pocit.
- f. Jiné

⑨. Pokud jste vybral/a „Nikdy jsem neměl/a takový pocit“, jaký je důvod?

a. Nenarazil/a jsem na situaci, kdy bych to potřeboval/a

e. Protože se *handža* zřídka používá v každodenní korejštině – je zbytečná.

b. Protože je učení *handži* obtížné.

f. Znalost *handži* nemá vliv na to, jak se učím korejsky.

c. Protože učení *handži* trvá příliš dlouho.

g. Jiný

d. Nejsm si jistý/á, k čemu je znalost *handži* dobrá.

⑩. Co se vám líbilo na hodině *handži*, nebo na hodině, kde se *handža* vyučovala? (nepovinná otázka)

Otevřená otázka.....

⑪. Co se vám NELíbilo na hodině *handži*, nebo na hodině, kde se *handža* vyučovala? (nepovinná otázka)

Otevřená otázka.....

4. Praktická část

Podle příkladových slov a významu znaků zkuste odvodit, co by mohla znamenat další slova Např.

冷蔵庫

冷: studený

藏: schovat/uložit někde

庫: sklad

→ Význam: lednice

①. 水泳場

水: voda

泳: plavat

場: místo/lokace

→ Význam: _____

②. 職場

職: profese/práce

場: místo/lokace

→ Význam: _____

③. 火山

火: Oheň

山: Hora

→ Význam: _____

④. 香水

香: vůně

水: voda

→ Význam: _____

⑤. 自動車

自: samo/vlastní

動: pohyb

車: vozidlo

→ Význam: _____

⑥. 電車

電: elektrický (kdysi blesk)

車: vozidlo

→ Význam: _____

5. Další poznámky

⑫. Vaše připomínky k dotazníku / tématu: (nepovinná otázka)

Otevřená otázka

Příloha 4: Návrh příručky pro výuku *handži*

Označení stránky, kde lze nalézt daný znak

樂

악/락(낙)

hudba/potěšení/píseň/radost

Složení znaku

糸 사 nit, vlákno

白 백 bílý

木 목 strom

Radikál 木 (strom)

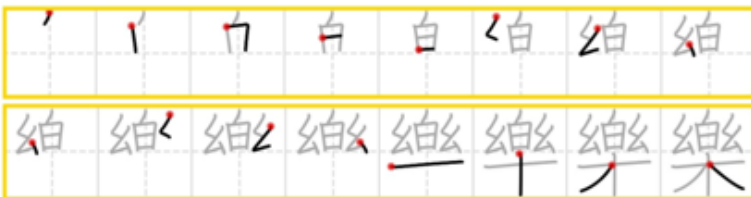
Počet tahů: 15

Znak je **ideogram**. 糸 („struna“) a 木 („dřevo“) = struny na kusu dřeva, tj. dřevěný hudební nástroj. Znak 白 mezi "strunami" představuje buď palec (skřípot), nebo fonetickou část.

Pomůcka:

Hudbu znázorňuje buben (白) s ozdobou z nití (糸) stojící na dřevěném podstavci (木). Také znázorňuje **radost a potěšení** z hraní na ozdobený buben.

Pořadí tahů

Odvozená slova

악기 (樂器)
hudba + nástroj
hudební nástroj

악보 (樂譜)
hudba + záznam
noty

樂

오락실 (娛樂室)³³
užívat si + potěšení
+ místnost/dům
arkády

낙천적 (樂天的)
radost + osud + mít povahu
optimistický

음악 (音樂)
zvuk + hudba
hudba

Příklady využití

어제 친구와 娛樂室에 갔어요.

저는 樂器를 연주해요.

音樂 듣는 것을 좋아하나요?

선생님은 樂天的인 사람입니다.

Poznámky

Idiom

喜喜樂樂 (희희낙락)

Pozitivní význam: popisuje stav radosti a potěšení, obvykle se používá k vyjádření štěstí při společenských setkáních nebo oslavách.
Např.: 축제에서 사람들이 **희희낙락하며** 춤을 췄다.
-> Na slavnosti lidé tančili s **radostí a potěšením**.

Negativní význam: může být také použito kriticky k popisu nepřiměřeného veselí nebo radosti v situacích, kdy ostatní čelí obtížím.
Např.: 다른 사람들이 고생하는데 너희는 왜 **희희낙락해**?
-> Proč jste všichni tak **radostně šťastní**, když ostatní trpí?

Obrázek 2: Návrh učebnice

Koncept učebnice vychází z informací nabytých v průběhu zpracování práce, výsledků dotazníku a komentářů respondentů. Touto přátelskou formou, kdy na jedné straně není velké množství znaků, ale studenti se seznamují pouze s jedním, cílí na další obavy ohledně složitosti a velkého množství studovaných znaků. Výzkum potvrdil, že když studenti vidí velké množství znaků, jejich nadšení pro studium má tendenci opadnout. Tímto způsobem postupného seznamování se tomu učebnice snaží předejít.

Učebnice by cílila na představení 120 znaků, což odpovídá výuce deseti znaků každý týden z dvanáctitýdenního semestru. Zmíněné znaky by byly třízeny do tematických skupin jako: dny v týdnu, čísla, příroda, dopravní prostředky, lidé, kultura apod. Znaky by byly zvoleny na základě zpracování lexika pro jazykovou zkoušku TOPIK.

Každá lekce nejdříve postupně představí znaky, jako je zmíněno v náhledu dvojstránky. Po zmínění půlky lekce bude následovat menší kvíz na zopakování naučených znaků (cca 5-6 znaků) a to zábavnou formou (spojování, hledání společných významů, překlady apod.) V této části se předpokládá iniciativa vyučujícího. Do budoucna by vhodným řešením bylo také zřízení platformy, na které by se nacházela interaktivní cvičení zpřístupněná skrze QR kódy.

Složení znaku – První sekce seznamuje se vzhledem znaku včetně počtu tahů, významu a použitých radikálů. Dále rozebírá znak na menší části pro lepší propojení mezi učivem (předpokládá se, že v učebnici bude více znaků s podobnými částmi). Dále je nabízen etymologický popis znaku a mnemotechnická pomůcka pro lepší zapamatování.

Pořadí tahů – Mnoho studentů se vyjádřilo, že zápis jim pomáhá k lepšímu zapamatování znaku. Sekce tedy nabízí návod a v ideálním případě by příručka byla doplněna i písankou pro procvičování.

Odvozená slova – Sekce zmiňuje slova, která používají stejný znak na jednom místě. Tímto je reagováno na výsledky výzkumu, kdy respondenti označili *handžu* zejména jako kvalitní prostředek pro rozšíření slovní zásoby. Každý znak je přeložen a označen číslem stránky, na které se následně nachází jeho bližší vysvětlení pro lepší propojení. Zároveň slovní zásoba zmiňuje několik běžných slov a k nim pár náročnějších. Studenti tak nabydou větší pocit sebevědomí.

Příklady využití – Zde se nachází několik ukázkových vět obsahujících *handžu*. Byla zvolena verze bez překladu a bez nahrazení *hangŭlem* pro lepší zapamatování. Věty jsou voleny tak, aby obsahovaly základní gramatiku vhodnou i pro úplné začátečníky, a proto nejsou přeloženy.

Poznámky – Zde si studenti mohou zaznamenat jakékoliv poznámky k tématu. Zapsat překlady vět, zaznamenat další slova obsahující stejný znak nebo napsat poznámky i o ostatních znacích.

Idiom / zajímavost – Cílem sekce „idiom“ je poskytnout zajímavost navíc. Tato část se liší znak od znaku podle vhodnosti existujících frází. Při nenalezení vhodné možnosti by na tomto místě byla zmíněna například etymologie znaku, představení radikálu, nebo jiná zajímavost k tématu.